

mt/sprout

/SD400

**Voorlopers
in duurzaam
ondernemen
2024**

#gripopgroen

December 2024 | Editie 04 | Jaargang 46 | Nr 692 | €17,95 | mtsprout.nl

Juich- én faalverhalen

De weg naar een duurzame toekomst is er één vol beloftes, verwachtingen, en soms ook tegenstrijdigheden. Terwijl *greenwashing* – het misleiden van consumenten met onterechte duurzaamheidsclaims – terecht wordt aangepakt, ruikt een ander fenomeen steeds verder op: *greenhushing*. Bedrijven kiezen er steeds vaker voor hun lippen stijf op elkaar te houden als het gaat over hun duurzaamheidsinspanningen en -doelen, uit angst voor kritiek, imagoschade of beschuldigingen van *greenwashing*. En dat is nu precies wat we niet kunnen gebruiken. Als de duurzame transitie ergens bij gebaat is, is het openheid. Door transparant te zijn over zowel successen als tegenslagen, kunnen bedrijven elkaar inspireren en van elkaar leren. Niemand heeft alle antwoorden, en dat is oké – juist het delen van uitdagingen helpt ons verder. Neem Lego, dat publiekelijk toegaf dat een nieuw duurzaam materiaal niet werkte zoals gehoopt, maar hiermee anderen aanspoorde tot nieuwe experimenten.

Duurzaamheid vraagt om durf, niet alleen om ambitieuze doelen te stellen, maar ook om die openlijk te communiceren. De bedrijven in het SD400-onderzoek hebben de verantwoordelijkheid om *greenhushing* te vermijden. Deel je juich- én faalverhalen, kennis en ervaringen, zodat we samen sneller vooruitgang kunnen boeken.

Donovan van Heuven
Hoofdredacteur MT/Sprout

Op weg naar de **mobiliteit** van morgen.

Ayvens, jouw leasingpartner
in duurzame mobiliteit.
Ontdek meer op ayvens.com.

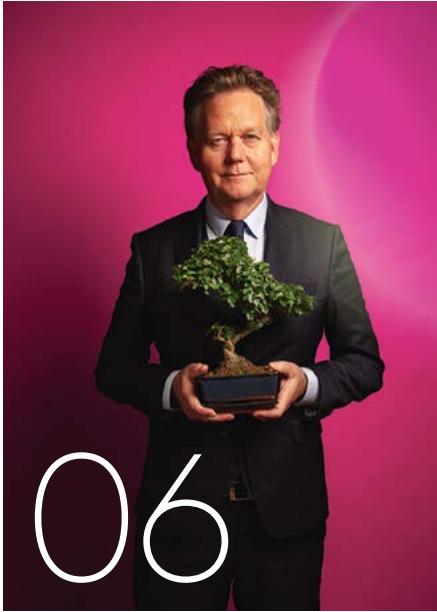

Better with every move.

 ayvens
SOCIETE GENERALE GROUP

Inhoud

06 Henk Volberda: 'Sneller verduurzamen, niet langzamer'
Terwijl de gevolgen van klimaatverandering steeds zichtbaarder worden, schroeven sommige bedrijven de duurzame ambities juist terug. Dat baart hoogleraar Henk Volberda zorgen.

12 Duurzaamheid is niet langer optioneel
Duurzaamheid wordt volwassen binnen het bedrijfsleven, met nieuwe wetgeving als belangrijke aanjager. Hoe ziet dat *coming-of-age*-proces eruit?

16 Fact & figures
Het bedrijfsleven zit midden in de transitie van de oude naar een nieuwe, duurzame economie. Waar staan we nu? De feiten en cijfers op een rij.

20 Verantwoording
De Sustainable Development 400 presenteert de koplopers van het

Nederlandse bedrijfsleven op het gebied van duurzaam ondernemen. Zo kwam de lijst tot stand.

22 Voorlopers in duurzaam ondernemen per categorie
Deze organisaties krijgen de meeste waardering voor hun ESG-beleid.

SD400 Hoofdcategorieën

- 27 Bouw & Vastgoed
- 29 Consumentengoederen
- 38 Energie, afval, water
- 40 Financiële dienstverlening
- 42 Horeca, leisure en reisbranche
- 48 ICT
- 51 Industrie
- 58 Logistiek (incl. maritieme- & luchtvaartindustrie)
- 62 Mobiliteit
- 68 (Semi-) publieke & nonprofit organisaties
- 75 Zakelijke dienstverlening
- 79 Overig

Colofon

De Sustainable Development 400 (SD400) is de onderzoeksspecial van MT/Sprout over voorlopers in duurzaam ondernemen Nederland.

Naar een idee van Adjo Poorter.

Abonneren Investeren in jezelf als leider? Abonneer je op de gratis nieuwsbrief van *MT/Sprout* en blijf altijd op de hoogte van de beste inzichten over management en leiderschap uit binnen- en buitenland.

Meld je nu aan via [mthsprout.nl/nieuwsbrief](https://mtsprout.nl/nieuwsbrief)

Algemeen directeur Berend Jan Veldkamp

Creatief directeur Ewald Smits

Uitgever Guido Dongen

Hoofredacteur Donovan van Heuven

Redactie Wilke Wittebrood,
redactie@mtsprout.nl

Eindredactie Peter Boerman

Art-direction, ontwerp & infographics
Sue Cowell, Atomo Design

Fotografie Maurits Giesen

Sales Patrick Bröcker, Shiva Verduyn Lunel,
sales@mtsprout.nl

Projectmanager José van den Haak

Lithografie Djeeks

Druk Senefelder Misset

Adverteren Maandelijks bereikt *MT/Sprout* ruim 750.000 zakelijke beslissers. Bij deze doelgroep onder de aandacht komen? Neem dan contact op met een van onze accountmanagers via sales@mtsprout.nl, 020-262 07 00 of kijk voor de mogelijkheden op mthsprout.nl/agency.

Abonnementen, adreswijzigingen en opzeggingen Kijk op mthsprout.nl/ service voor meer informatie. Adreswijzigingen en opzeggingen kun je ook mailen aan service@mtsprout.nl, graag voorzien van adresgegevens en klantnummer.

Media-exploitatie Adformix B.V.
0 888 777 888

Verkoop Kees Veldt,
Jan-Willem van der Hek

Projectcoördinatie
Monique Kok, Laura Poorter

Tekst business stories
Eduard Voorn, Irene Schoemakers,
Marco Mulders, Martijn Kregting,
Mels Dees, Robert den Bremer,
Robert van der Broek,
Tim de Vogel

Tekstcorrectie Saskya Nonner

Fotografie
Sebastian Westerweel

Vormgeving X10 Grafische
Vormgeving | Christien de Boer

'We moeten sneller verduurzamen, niet langzamer'

Terwijl de gevolgen van klimaatverandering steeds zichtbaarder worden, schreeven bedrijven de duurzame ambities juist terug. Die ontwikkeling baart Henk Volberda zorgen. Op de lange termijn is het ook een heilloze weg, zegt de hoogleraar Strategisch Management & Innovatie aan de Amsterdam Business School (UvA). 'Zonder heldere *purpose* gaan organisaties het lastig krijgen de jongere generatie aan zich te binden.'

Tekst **Wilke Wittebrood**
Fotografie **Maurits Giesen**

INTERVIEW

Het is een vreemde paradox. Terwijl de gevolgen van klimaatverandering steeds zichtbaarder worden, schroeven bedrijven de duurzame ambities juist terug. Het meest in het oog springende voorbeeld? Ooit groene koploper Unilever. Topman Hein Schumacher kondigde afgelopen april aan het tempo van verduurzamen af te zwakken. Zo wordt het doel om het gebruik van nieuw (*virgin*) plastic in 2025 te halveren, afgezwakt naar een vermindering van 30 procent, en dan ook nog eens een jaar later.

Henk Volberda, hoogleraar Strategisch Management & Innovatie aan de Amsterdam Business School (Universiteit van Amsterdam) ziet dit soort uitstelgedrag steeds vaker in het bedrijfsleven. 'Veel organisaties hebben ambitieuze *targets* geformuleerd voor 2025 en 2030', zegt hij. 'Nu die stippen op de horizon dichterbij komen, blijkt daar meer bij te komen kijken dan gedacht.' Bedrijven worden pragmatischer, of – in de woorden van Unilever-ceo Schumacher: realistischer.

Volberda ziet hetzelfde in de politiek. 'Het kabinet-Schoof committeert zich aan de bestaande klimaatdoelen, maar doet niets extra's. Geen nationale koppen meer op beleid, vooroplopen is er niet meer bij. Aan de andere kant van de oceaan is zelfs een forse anti-ESG-beweging ontstaan (*environmental, social and governance, red.*)'

Sneller, niet langzamer

Dat is natuurlijk niet de boodschap waarmee je een onderzoek naar de koplopers op het gebied van duurzaam ondernemen in het Nederlandse bedrijfsleven wilt inleiden. Maar ook Volberda wil realistisch zijn. Al baart de ontwikkeling hem zorgen. 'Willen we onder de 1,5 graden opwarming blijven, zoals vastgelegd in het Parijs-akkoord, dan moeten we sneller verduurzamen. Niet langzamer.'

'Deze organisaties snappen dat ze niet alleen op aarde zijn voor winstmaximalisatie'

Het is de tweede keer dat de UvA voor *MT/Sprout* in kaart brengt hoe zakelijke beslissers hun *peers* beoordelen op hun inspanningen op ESG-gebied. Ruim 1.700 bedrijven en instellingen werden getoetst op ecologische duurzaamheid, sociale duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur (zie ook de verantwoording verderop in deze gids). Daarvan konden 677 organisaties, bijna 40 procent, langs de ESG-meetlat worden gelegd. De 400 bedrijven en instellingen, verspreid over 44 sectoren, met de hoogste score vormen de *Sustainable Development 400* (SD400) van 2024. Die lijst stemt Volberda wél vrolijk. 'Omdat deze organisaties snappen dat ze niet alleen op aarde zijn voor winstmaximalisatie.'

Organisaties kunnen per onderdeel tot 5 sterren ontvangen. Het totale gemiddelde is min of meer hetzelfde als een jaar eerder: over het geheel genomen scoren de in de lijst opgenomen spelers 3,15 sterren van de 5 voor ecologische duurzaamheid (was 3,21), 3,17 sterren voor sociale duurzaamheid (was 3,25) en 3,16 sterren voor governance (was 3,24).

Gestandaardiseerde ESG-data

Voor de goede orde: het betreft dus geen ranking op basis van keiharde data, maar een reputatieonderzoek. Daarbij speelt mee dat ESG-data op dit moment lastig op te vragen en te vergelijken is, omdat het gestandaardiseerd vastleggen van dergelijke gegevens in de kinderschoenen staat. Sinds dit jaar moet een groeiend aantal bedrijven volgens de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) rapporteren over zaken als de CO₂-uitstoot, de schade die ze aan de natuur veroorzaken en mogelijke mensen-rechtschendingen in de keten.

'Op basis van die rapportages zouden we informatie in de toekomst makkelijker kunnen ontsluiten', meent Volberda. 'Nu meten we op basis van intersubjectiviteit, in plaats van feitelijke indicatoren.'

'Zonde-industrieën'

De keuze voor deze meetmethode heeft nog een andere reden: de grote verschillen tussen sectoren. De voetafdruk van een in duurzaamheid gespecialiseerd adviesbureau is

IN HET KORT

- ▶ De Sustainable Development 400 presenteert de koplopers van het Nederlandse bedrijfsleven op het gebied van duurzaam ondernemen.
- ▶ UvA-hoogleraar Henk Volberda leidt samen met projectleider Niels van der Weerd het onderzoek vanuit het Amsterdam Centre for Business Innovation.
- ▶ Over het geheel genomen scoren de organisaties op de lijst ongeveer even goed als een jaar eerder.

'Sectorgenoten zijn milder over Shell dan het grote publiek'

niet te vergelijken met die van een oliegigant als Shell of een luchtvaartmaatschappij als KLM. Het feit dat zakelijke beslissers hun *peers* in dezelfde sector beoordelen verklaart ook dat organisaties in deze zogenoemde 'zonde-industrieën' relatief goed scoren.

'Sectorgenoten zijn milder over een bedrijf als Shell dan de publieke opinie', zegt Volberda. 'Ze redeneren vanuit de transitie die zulke organisaties moeten doormaken en snappen hoe groot die opgave is. Vergeleken met een partij als ExxonMobil doet Shell het in Nederland bovendien best goed. Het bedrijf installeert snellaadstations bij benzinepompen, bouwt windparken en is als een van de weinige partijen in ons land bezig met de bouw van een waterstoffabriek.'

Brandstoffenleverancier Enviem, bekend van de tankpunten van BP en Gulf, scoort binnen de olie- en gas-industrie het best en heeft ook op de totaallijst een opvallend hoge notering. Daar staat het bedrijf tussen bekende groene spelers als Triodos, Greenpeace, Dopper en Fairphone. 'Net als Shell is ook Enviem bezig met oplossingen om de energietransitie verder te brengen',

licht Volberda toe. 'En met duurzaamheid: onderdeel van dit familiebedrijf is dochter Main BV, dat zich bezighoudt met de inzameling en opslag van afgewerkte olie.'

Planet & people

Een andere verrassing: cosmetica- en verzorgingsconcern L'Oréal Nederland, dat binnen de *fast moving consumer goods* het hoogst gewaardeerd wordt. 'Een mooi voorbeeld van een bedrijf dat echt bezig is met *planet* en *people*', stelt de hoogleraar. Hij somt op: tegen 2025 moet 100 procent van de gebruikte plastic verpakkingen van het bedrijf recyclebaar, herbruikbaar en natuurlijk afbreekbaar zijn, in 2030 is 100 procent van de hernieuwbare en minerale grondstoffen afkomstig uit duurzame bronnen en tegen 2050 is de CO₂-uitstoot per product met de helft verminderd. 'Kenners weten dit, het grote publiek vaak nog niet.'

Adviesbureaus in *sustainability*, producenten in duurzame consumentengoederen (denk aan meubilair of huishoudelijke apparaten) en softwarebedrijven leveren de meeste koplopers. De hoge waardering voor de eerste en laatste groep heeft volgens Volberda alles te maken met de inwerkingtreding van de CSRD begin 2024. De wet is al van kracht >

voor bedrijven die onder de vorige Europese richtlijn rondom duurzaamheidsverslaglegging vielen, de *Non-Financial Reporting Directive* (NFRD).

Vanaf 2025 zijn ook grote bedrijven aan de beurt. Dat wil zeggen; organisaties die voldoen aan minimaal twee van deze drie voorwaarden: 250+ medewerkers, minimaal 20 miljoen euro op de balans en minimaal 40 miljoen euro omzet. Vanaf 2026 volgen dan beursgenoteerde mkb-bedrijven. Mkb'ers zonder beursnotering vallen officieel buiten de wet, maar krijgen er alsnog mee te maken als klanten gegevens bij ze gaan opvragen voor hun eigen rapportages. Dat kan verklaren waarom toeleveranciers en dienstverleners voor de bouw nu lager gewaardeerd worden dan vorig jaar. 'Organisaties zijn er enorm mee bezig', zegt Volberda. 'Ik kan me voorstellen dat bedrijven in sectoren die ze daarin ondersteunen, positief worden beoordeeld.'

Green skills

Kritiek op de nieuwe duurzaamheidswetgeving is er ook. Bijna driekwart (73%) van de bedrijven ervaart de rapportageverplichting als een administratieve last, blijkt uit onderzoek van MVO Nederland, *MT/Sprout* en *Change Inc.* Zijn er wel genoeg gekwalificeerde professionals om dat werk uit te voeren? Universiteiten en hogescholen leveren momenteel niet genoeg mensen af die over de benodigde 'green skills' beschikken, aldus onderzoek van adviesbureau *Strand Partners* voor LinkedIn.

Van de generatie die nu de arbeidsmarkt betreedt (generatie Z) geeft een kwart aan dat een functie in het duurzaamheidsveld niet aansluit bij hun huidige skillset. 60 procent zegt zelfs over weinig tot geen groene vaardigheden te beschikken. Mogelijk ligt hier deels de verklaring voor de lage waardering van opleidingsinstituten.

En: wat gebeurt er eigenlijk met de verzamelde informatie? 'Het laatste dat we moeten willen, is dat de rapportages ongelezen in een la belanden', knikt Volberda. 'Bedrijven moeten de verzamelde data gebruiken om hun eigen voortgang te meten en targets te stellen, markten kunnen op basis van de gestandaardiseerde data gaan benchmarken. Banken kunnen bijvoorbeeld weigeren een partij die onderaan de ESG-lijstjes bungelt nog langer te financieren.'

Social sustainability

Laten we naast de eco-sustainability ook de *social sustainability* niet vergeten, vervolgt hij. Die moeten in de transitie samen optrekken. 'Onder sociale duurzaamheid

'We moeten voorkomen dat CSRD-rapportages ongelezen in een la belanden'

verstaan we een inclusief personeelsbeleid en de maatschappelijke impact van een bedrijf. Sociaal duurzame organisaties zijn organisaties waar plaats is voor mensen met verschillende achtergronden en perspectieven, die medewerkers – ook de mensen dieper in de supply chain – goede en gelijkwaardige arbeidsvoorwaarden en ontwikkelingsmogelijkheden bieden.' Voor dat aspect is steeds meer aandacht, ziet Volberda. Deels vanuit intrinsieke motivatie, deels noodgedwongen. 'In een krappe arbeidsmarkt kunnen bedrijven het zich simpelweg niet meer veroorloven om DE&I links te laten liggen.'

Het zijn ook organisaties die iets terugdoen voor de samenleving. Dat raakt aan het hebben van een duidelijke *purpose* (*good governance*), een maatschappelijke missie die gekoppeld is aan de kernactiviteiten. Volberda: 'Zonder gaan organisaties het heel lastig krijgen om de jongere generatie – millennials en met name Gen Z – aan zich te binden. Die zijn dan niet geïnteresseerd in je.'

Bedrijven als KLM worstelen om meer *purpose*-gedreven te worden, ziet hij, terwijl de maatschappelijke ruimte om te opereren steeds belangrijker wordt. 'Bedrijven die hun *social license to operate* verwaarlozen, gaan het richting de toekomst steeds moeilijker krijgen. Tegelijkertijd zit daar een groot spanningsveld. Plus, het blijft een balanceeract tussen winst en impact.'

Wat je in elk geval niet moet doen? Daarvan hebben we de afgelopen jaren legio voorbeelden gezien, zegt de hoogleraar. 'Neem Booking.com, dat tijdens de pandemie een beroep wilde doen op coronasteun, terwijl het bedrijf vlak daarvoor forse bonussen had uitgekeerd aan het topmanagement. Of de aanklachten van Milieudefensie tegen Shell en ING – die kun je niet onder het vloerkleed vegen, daar moet je iets mee.' ■

Top 20
familiebedrijf
in Nederland!

Be the energy...

Als multi-brand retailer in de energie- en oliebranche, **groeien** wij snel in Nederland, Duitsland, België en Frankrijk.

Binnen ENVIEM zorgen de “brands in motion”, door hun continue wrijving, voor de creatie van energie ten behoeve van **deze groei** en een verdere **duurzame ontwikkeling** van ENVIEM.

Join us!

Be inspired!

Be a member of the family, check enviem.nl

TinQ

**HEZELAER
ENERGY**

TinQ^E
Energie

**NORTH SEA
LUBRICANTS**

ENVIEM
brands in motion

Duurzaamheid is niet langer optioneel

Duurzaamheid wordt volwassen binnen het bedrijfsleven, met nieuwe wetgeving als belangrijke aanjager. Hoe ziet dat *coming-of-age*-proces eruit? 'Vergelijk deze periode met de puberteit.'

Tekst Wilke Wittebrood

'Van bijzaak is sustainability een hoofdzaak geworden'

Toen Carola Wijdoogen in 2010 als *chief sustainability officer* bij de NS begon, werd ze met argwaan bekeken. Duurzaamheid? Dat was een niche, een hype die wel weer overging. Hoe anders is dat nu, zegt ze. 'Inmiddels wordt duurzaamheid als cruciaal gezien voor het succes van organisaties.' Bijna tien jaar vervulde ze de rol. Een periode waarin de NS naast een financiële ook een maatschappelijke winst- en verliesrekening opnam in het jaarverslag en voor de aandrijving van de treinen volledig overstapte op windstroom. Onvergetelijk is het filmpje waarin de toenmalige president-directeur, Roger van Boxtel, die mijlpaal aankondigde – door zich te laten vastbinden aan een molenwiek.

De ervaring die Wijdoogen in die periode opdeed, deelt ze nu via Stichting Sustainability University, een kennis- en netwerkplatform voor en door duurzaamheidsprofessionals, waarvan ze medeoprichter is. Ze schreef ook meerdere boeken over het onderwerp, waaronder *7 Rollen voor duurzaam succes* (2022) en *Duurzaamheid is kleur bekennen* (2024). De Sustainability University doet onder andere onderzoek naar de status van het vak in het Nederlandse bedrijfsleven. Dat heeft meer gewicht gekregen, blijkt uit de meest recente peiling (september 2023). Ruim 40 procent van de respondenten geeft aan op weg te zijn naar volledige integratie in de bedrijfsvoering, tegen nog geen 30 procent een jaar eerder. Een kleine 10 procent is al op dat punt. Daarbij rapporteert het merendeel direct aan de ceo (40%) of één managementlaag daaronder (44%). Wijdoogen: 'Van bijzaak is duurzaamheid een hoofdzaak geworden.'

Nieuwe economie

Sustainability is op weg naar de boardroom, ziet ook Ankie van Wersch, directeur-bestuurder bij MVO Nederland. Sinds 2020 brengt het duurzame bedrijsvennetwerk jaarlijks in kaart in hoeverre zakelijk Nederland onderneemt volgens de standaard van de Nieuwe Economie Index (NEx). Daarin zijn thema's als inclusief ondernemerschap en circulariteit opgenomen. Volgens deze index was 17,5 procent van onze economie begin 2024 duurzaam, tegen 12,1 procent vier jaar eerder. 'In het begin zat de groei er goed in, sinds twee jaar is de curve aan het afvlakken', zegt Van Wersch. 'We gaan richting een *tipping point*, de definitieve overgang naar volwassenheid. Vergelijk deze periode met de puberteit. Met alle groeipijnen die erbij horen.'

IN HET KORT

- ▶ Ongeveer de helft van de bedrijven is op weg naar volledige integratie van duurzaamheid in de bedrijfsvoering of al op dat punt, blijkt uit onderzoek.
- ▶ Met de CSRD-wetgeving kunnen bedrijven duurzaamheid niet langer links laten liggen.

Iedereen dezelfde taal

Een belangrijke aanjager in dit *coming-of-age*-proces is de inwerkingtreding van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) begin 2024. Deze wet verplicht een groeiend aantal ondernemingen te rapporteren over zaken als de CO₂-uitstoot, de schade die ze aan de natuur veroorzaken en mogelijke mensenrechtenschendingen in de keten. Die data zijn gestandaardiseerd, waardoor benchmarken veel makkelijker wordt. Hoe verhoudt een organisatie zich tot zijn *peers* in de sector? Van Wersch: 'Iedereen gaat dezelfde taal spreken.'

André Nijhof, hoogleraar Duurzaam Ondernemen en Stewardship aan Nyenrode Business Universiteit, spreekt van een doorbraak. 'Van een tijdperk van meningen gaan we naar een tijdperk met data over duurzaamheid', zegt hij. 'Dat is cruciaal als we afspraken willen maken over de vereisten waaraan bedrijven moeten voldoen, om de doelstellingen van het Parijsakkoord te halen.'

Ook zakelijk Nederland ziet kansen, blijkt uit onderzoek van MVO Nederland in samenwerking met *MT/Sprout* en *Change Inc.* Zo'n 60 procent verwacht meer inzicht in de duurzaamheidsvoortgang te krijgen, ongeveer een derde denkt aan de hand van de CSRD-rapportages de producten, diensten of bedrijfsprocessen te kunnen verbeteren. Ruim 30 procent voorziet dankzij de toegenomen transparantie zijn concurrentiepositie te versterken. Nijhof: 'Klanten vinden het een hygiënefactor. De bouw- en infrasector zijn hier bijvoorbeeld al langer mee bezig door bij offertes de totale milieubelasting mee te nemen (in de milieukosten-indicator, *red.*). Partijen als Rijkswaterstaat baseren daar hun aanbestedingen op.'

'Van meningen gaan we naar een tijdperk met data over duurzaamheid'

Geen afvinklijstje

Toch zijn er ook zorgen. Eleonoor Hintzen is senior consultant bij Rebel Group en ondersteunt organisaties bij de implementatie van de CSRD-regelgeving. 'Voor bedrijven is het een enorme extra kostenpost', ziet ze. 'Een pre-audit alleen kost soms al 84.000 euro. Dat zijn bedragen waar je een beetje misselijk van wordt. En dat geld kan maar één keer worden uitgegeven. Wat naar accountantscontroles gaat, kan bijvoorbeeld niet naar efficiëntere of energiezuinigere apparatuur.' Bedrijven vrezen die hoge kosten zelf ook. Naast de financiële druk (48%) worstelt ongeveer de helft (51%) met een gebrek aan kennis en expertise. En bijna driekwart (73%) maakt zich zorgen over de administratieve lasten.

Kenneren vrezen daarnaast dat het middel afleidt van het doel. De CSRD moet geen afvinklijstje worden, stellen ze. Hoewel het 'slechts' een rapportageplicht betreft – bedrijven worden door de overheid niet afgerekend op hun resultaten, die wetgeving is nog in de maak – zien ze dat organisaties nu al voorzichtiger worden. 'Terwijl het juist zo belangrijk is om het ambitieniveau hoog te houden', zegt Carola Wijdoogen. 'Toen ik bij NS startte, hebben we de ambitie uitgesproken om de treinen voor 100 procent op groene stroom te laten rijden. Met zo'n doel moet er ruimte zijn voor kwetsbaarheid, voor datgene wat je nog niet weet. De definitie van 'groen' was toen heel anders dan nu, bijstook van biomassa in kolencentrales viel er bijvoorbeeld nog onder. In overleg met milieuorganisaties hebben we besloten om die bron uit te sluiten. Dan loop je vooruit op de muziek. Ik vraag me af: durven bedrijven dat straks nog wel? Want we hebben die *moonshots* wel nodig.'

Strategische kans, geen moeite

Blijf duurzaamheid zien als kans en niet als 'moeite', benadrukt ze. Daar kan de CSRD bij helpen. Bedrijven rapporteren aan de hand van een zogenoemde dubbele materialiteitsbeoordeling, die twee perspectieven combineert. De *inside-out*-visie, ofwel de impact van een bedrijf op de omgeving, en de *outside-in*-visie, ofwel de invloed die duurzaamheidskwesties op de organisatie hebben. De wet dwingt ondernemingen kortom om op strategisch perspectief over ESG-thema's na te denken, zegt Eleonoor Hintzen (Rebel Group). 'Bedrijven zijn tot nu toe gewend vooral te kijken vanuit hun impact op de maatschappij. De CSRD helpt om ook vanuit risico's en kansen van *sustainability* te redeneren, waarmee een verankering in de strategie laagdrempeliger wordt.'

'Dankzij de CSRD gaat iedereen dezelfde taal spreken'

Dat is een mooie toevoeging.' Ze noemt het voorbeeld van een klant in de voedingsmiddelenindustrie. 'Dat bedrijf had fabrieken die op gas draaiden en kocht de CO₂-uitstoot af. De duurzaamheidsmanager benadrukte al jaren dat er in plaats daarvan in verduurzaming geïnvesteerd moest worden, maar hij kreeg weinig gehoor. Tot het bestuur met de gevolgen werd geconfronteerd', vertelt ze. 'Het bedrijf produceerde namelijk in een regio waar bepaalde industrieën versneld van het gas af moesten, zonder dat er reserves waren opgebouwd om de daarvoor benodigde investeringen te doen. Iets soortgelijks zie ik in de toekomst bijvoorbeeld ook gebeuren rondom water. Wat zal er gaan gebeuren met het gebruik van water in droogtegebieden? Bedrijven moeten nu al rekening houden met stijgende kosten en de kans op 'watercongestie'.'

Positie overbodig maken

Duurzaamheid moet volgens Hintzen een 'filter' worden over alles wat een onderneming doet. Dat beaamt Wijdoogen. Bij haar aantreden bij NS was haar streven simpel: haar positie overbodig maken, door duurzaamheid op elke afdeling en in elke laag van het bedrijf te integreren. 'Dat is grotendeels gelukt', zegt ze. 'Hoewel de cso als waarborger van de langetermijndoelen nodig blijft.' Zo'n transformatie kun je volgens Wijdoogen niet alleen realiseren door van bovenaf dingen op te leggen. 'De innovatiekracht en het vakmanschap van je medewerkers zijn cruciaal. Zo hebben de machinisten een methode ontwikkeld om tijdens het rijden minder elektriciteit te verbruiken.'

Voor zo'n transitie is het essentieel dat de duurzaamheidsmanager voldoende mandaat heeft en op de juiste plek zit. Waar dat is, verschilt per organisatie, zegt Wijdoogen. 'Grosso modo zou ik zeggen: in het financiële team, bij de cfo. Voor mij was dat enorm belangrijk. Zo kon ik duurzaamheid borgen bij elke gedane investering. Ik zie de cso en cfo ook steeds vaker optrekken om de duurzaamheidsimpact van investeringen uit te leggen aan aandeelhouders. Dan positioneer je *sustainability* als business.' ■

Cso met impact?

Van de top 25 beursgenoteerde Nederlandse bedrijven (waaronder ASML, Heineken, Philips) heeft 88 procent een hoge leidinggevende duurzaamheidsfunctie, zoals een *chief sustainability officer (cso)* of *head of sustainability*. Dat blijkt uit onderzoek van Strategy& (PwC) van januari 2024. In 48 procent van de gevallen betreft het een C-level cso, 52 procent zit één of meerdere lagen onder het topmanagement, in het onderzoek aangeduid als een '*cso light*'.

Governance-model

PwC vond geen relatie tussen de positie van de cso en de duurzame ambities van het bedrijf. 'Het algemene bewustzijn is hoog', zegt Stuti Sethi, sustainability specialist bij Strategy&. '70 procent van de top 25 AEX-bedrijven heeft zich gecommitteerd aan de Science Based Targets (SBTi's), de op de wetenschap gebaseerde klimaatdoelen.' Toch maakt het verschil of een duurzaamheidsmanager wel of geen plaats in de board heeft. 'Dat zit vooral in het governance-model', zegt Sethi. 'Bij de helft van de onderzochte bedrijven heeft de Raad van Commissarissen een ESG-commissie. Splitsen we dat verder uit, dan zien we dat dit bij een bedrijf met een C-level cso 70 procent is en bij een bedrijf met een cso light slechts 40 procent.'

Jonge rol

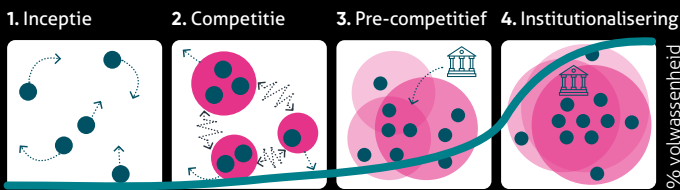
De resultaten laten ook zien hoe jong de rol nog is. Driekwart van de cso's is de afgelopen drie jaar in die leiderschapsrol benoemd. De taken en verantwoordelijkheden die daarbij horen, krijgen volgens Sethi nog steeds vorm. 'Ik zie veel variatie bij bedrijven onderling. Soms is het vooral een rapportagefunctie, waar de cso bij andere bedrijven verantwoordelijk is voor het begeleiden van de duurzame transformatie en het centrale aanspreekpunt is op dat vlak.'

#grip op groen

Bij bedrijven landt het besef dat ze niet puur op aarde zijn om winst te maken. We zitten midden in de transitie van de oude naar een nieuwe, duurzame economie. Op naar een maatschappij waar klimaatneutrale, circulaire, inclusieve en purpose-gedreven bedrijfsmodellen de norm zijn.

#transformatie

De transitie naar een duurzaam businessmodel kent vier fases.

Korte toelichting per fase

Fase 1: inceptie: impact en handelingsperspectief in kaart brengen, eerste stappen zetten, op zoek naar werkende duurzame principes;

Fase 2: competitie: *first movers*. Integratie van werkende principes in de eigen business, concurreren met duurzame of circulaire producten, diensten of modellen;

Fase 3: pre-competitief: naar de kritische massa. Initiëren en organiseren van een (cross-)sectorbrede ketenstrategie;

Fase 4: institutionalisering: bestendigen van het nieuwe duurzame normaal.

Bron: *Changing the Game* (2020), Lucas Simons & André Nijhof

#maatregelen

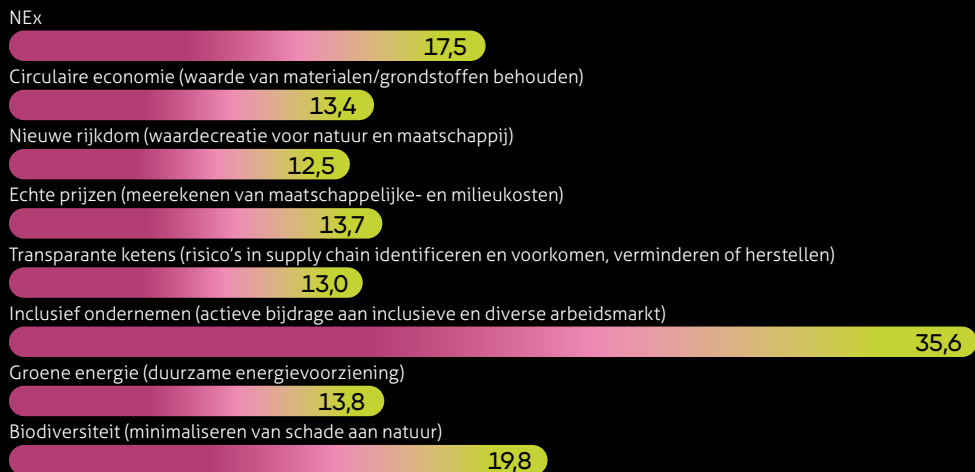
Deze maatregelen namen organisaties (industrie, auto- en detailhandel en de dienstverlening) in 2023 voor een duurzamere bedrijfsvoering.

Bron: CBS

#nieuwe economie

Hoe duurzaam is onze economie? De Nieuwe Economie Index (NEx) geeft het gemiddelde weer van de scores op zeven thema's die MVO Nederland gebruikt om een duurzame economie te duiden.

Bron: MVO Nederland (januari 2024)

#verantwoordelijk

Bijna 35 procent van de bedrijven beoordeelt de eigen bedrijfsvoering als grotendeels of helemaal duurzaam.

Totaal

5 tot 50 werknemers

50 tot 250 werknemers

250 of meer werknemers

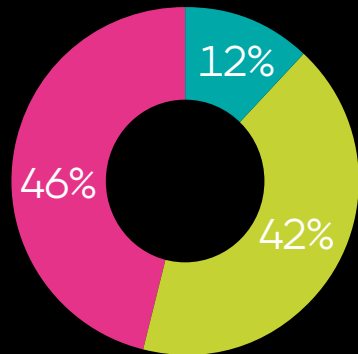
0% 20% 40% 60% 80% 100%

- (Vrijwel) geheel duurzaam
- In grote mate duurzaam
- Niet in grote mate, maar ook niet in kleine mate duurzaam
- In kleine mate duurzaam
- Niet of nauwelijks duurzaam

Bron: CBS

#cso

Het aandeel beursgenoteerde bedrijven in Nederland met een *head of sustainability*. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een 'actieve cso' (op C-levelniveau) en een 'cso light' (C-2 of lager in de organisatie).

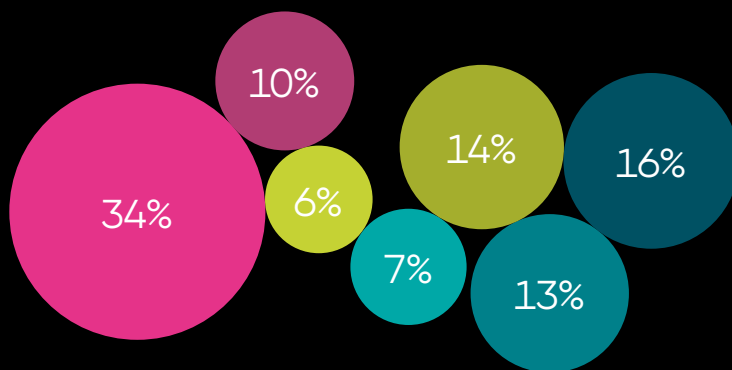

- Geen cso
- C-level cso
- Cso light

Bron: Strategy& (januari 2024)

#achtergrond

De achtergrond van *chief sustainability officers* bij 159 beursgenoteerde ondernemingen binnen Europa.

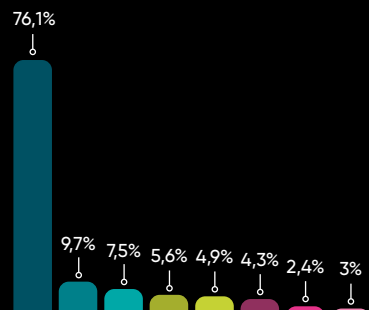

- **Duurzaamheid** (corporate sustainability-afdelingen, duurzame organisaties)
- **Zakelijke dienstverlening** (finance, HR, inkoop)
- **Business line** (primaire branche voor betreffende bedrijf)
- **Strategie** (consulting, business development)
- **Research** (onderzoeksinstituten, corporate R&D, innovatie)
- **Politiek** (politieke rol, corporate political affairs)
- **Overig** (juridisch, ondernemerschap, communicatie, vermogensbeheer)

Bron: Empowered Chief Sustainability Officers (2022), Strategy&

#belemmering

Driekwart van de bedrijven ervaart geen belemmering om klimaatneutraal te worden, een kwart wel.

- Ervaart geen belemmeringen
- Hogere prijzen of hogere vermogenskosten van duurzame alternatieven
- Onzekerheid over de economie en/of beleid
- Gebrek aan duurzame alternatieven
- Beperkingen in het netwerk
- Beperkte toegang tot financiële middelen
- Tekort aan geschikte arbeidskrachten
- Anders

Bron: CBS

De toonaangevende oplossing voor informatie- en gegevensuitwisseling.

Blijf op de hoogte van alle ontwikkelingen rondom gegevensuitwisseling.

Schrijf je in voor onze maandelijkse nieuwsbrief SureSync Insights!

RESULTATEN

/SD400

De verschillende categorieën van het onderzoek

- ▷ Verantwoording
- ▷ Koplopers per hoofdcategorie
- ▷ Resultaten per vakgebied

Verantwoording

In opdracht van *MT/Sprout* heeft het Amsterdam Centre for Business Innovation (Universiteit van Amsterdam) voor de tweede keer onderzoek gedaan naar de voorlopers in duurzaam ondernemen Nederland. Het gaat om organisaties die zelf vooropgaan en dienstverleners die hen daarbij faciliteren. Voor de te beoordelen organisaties is gekeken naar een algemene groslijst van de grootste bedrijven en instellingen van Nederland, aangevuld met een aantal *social enterprises* (zoals Dopper en Fairphone) en de belangrijkste dienstverleners en leveranciers op het gebied van duurzaam ondernemen. Aan het onderzoek namen 2.718 respondenten deel, geverifieerd met hun zakelijke e-mailadres. Samen gaven zij 7.814 beoordelingen aan 1.709 bedrijven en instellingen, verdeeld over 48 sectoren.

Deelnemers selecteerden de organisaties waarvan ze vanuit hun professionele achtergrond de meeste kennis hebben. Vervolgens beoordeelden ze die op drie bekende ESG-dimensies, waarbij voor elke dimensie twee deelgebieden zijn geformuleerd. Het gaat om ecologisch duurzaam ondernemen (de mate waarin de organisatie is gevorderd met het ecologisch verduurzamen van haar bedrijfsprocessen, producten en/of diensten), sociaal duurzaam ondernemen (het sociaal verduurzamen van het personeelsbeleid en het verbeteren/vergroten van de maatschappelijke

impact) en *good governance* (in hoeverre invulling wordt gegeven aan ethisch bestuur en een missie gericht op stakeholders, de ‘*purpose*’).

Respondenten konden aangeven of een bedrijf 1) op deze gebieden koploper is, 2) het op sommige fronten redelijk doet of 3) behoorlijk achterloopt. Daarnaast beoordeelden ze de organisaties per dimensie op de gemaakte impact, afhankelijk van de schaal van de onderneming en aard van de activiteiten. Organisaties krijgen een score per dimensie en een totale ESG-score over alle dimensies heen, gepresenteerd op een schaal van 1 tot 5 sterren. Bij het berekenen van de eindscores is een multiplier gebruikt om partijen met een relatief groot aantal ratings te bevoorstellen. Het maakt namelijk nogal een verschil of een bedrijf slechts door een beperkt aantal of juist door vele zakelijke beslissers beoordeeld is.

Dat leidde tot 44 ranglijsten voor een breed scala aan sectoren, onderverdeeld in 12 hoofdcategorieën. Van 4 sectoren bleken uiteindelijk niet voldoende beoordelingen te zijn gegeven om te worden opgenomen in de uiteindelijke lijst.

Dit online onderzoek vond plaats in de zomer van 2024 en is uitgevoerd door dr. Niels van der Weerdt onder leiding van *academic director* prof. dr. Henk Volberda.

RESULTATEN

2.718

beslissers

1.709

organisaties

7.814

beoordelingen

44

sectoren

Top 3 per hoofdcategorie

Wie zijn volgens zakelijke beslissers de koplopers in de 12 hoofdcategorieën? Deze organisaties worden door de bedrijven waarmee ze zakendoen het meest gewaardeerd om hun ESG-beleid.

Bouw & Vastgoed

1 Blauwvoed Real Estate
Vastgoed & Woningcorporaties

2 Woonbron
Vastgoed & Woningcorporaties

3 Saint-Gobain
Toeleveranciers & Dienstverleners voor de bouw

Consumenten- goederen

1 Dopper
Producenten van duurzame consumentengoederen

2 L'Oréal Nederland
Producenten van Fast Moving Consumer Goods (FMCG)

3 Marktplaats
Retail duurzame goederen

Energie, afval, water

1 Vandebroen (Essent)
Bedrijven uitsluitend actief op het gebied van duurzame energie

2 HyCC
Bedrijven uitsluitend actief op het gebied van duurzame energie

3 Milgro
Afvalverwerking, Waterbedrijven & Overige nutsbedrijven

Financiële dienstverlening

1 Triodos Bank
Bancaire dienstverlening, beleggingsinstellingen en aandelenhandel

2 APG
Verzekeringen

3 Handelsbanken
Bancaire dienstverlening, beleggingsinstellingen en aandelenhandel

Horeca, leisure en reisbranche

1 Sunweb
Reisbranche

2 De Efteling
Restaurants, Entertainment & Leisure

3 Mercure (Accor)
Reisbranche

ICT

1 Fairphone
IT & Telecom

2 Intire
Software & Solutions

3 SAP
Software & Solutions

Industrie

1 Enviem
Olie- en gasindustrie

2 ASML
Machine- en werktuigbouw & Elektrotechniek

3 Fagron
Chemie, farmacie en life sciences

Logistiek (incl. maritieme- & luchtvaartindustrie)

1 GLS
Transport en logistiek

2 Nijhof-Wassink Groep
Transport en logistiek

3 Vos Logistics
Transport en logistiek

Mobiliteit

1 Riva Holding
Automotive dienstverlening (schadebedrijven, dealers, leasemaatschappijen)

2 Hyundai Motor Netherlands
Auto-industrie & Toeleveranciers

3 Ayvens (vh Leaseplan, ALD Automotive)
Automotive dienstverlening (schadebedrijven, dealers, leasemaatschappijen)

(Semi-) publieke & non-profit organisaties

1 Greenpeace
Goede doelen & Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's)

2 Gemeente Alkmaar
Provincies en gemeenten

3 Gemeente 's Hertogenbosch
Provincies en gemeenten

Zakelijke dienstverlening

1 PHI Factory
Adviesbureaus in sustainability

2 2impact
Adviesbureaus in sustainability

3 All Chiefs
Adviesbureaus in sustainability

Overig

1 Koppert Biological Systems
Primaire sector

2 Follow the Money
Media en informatie-industrie

3 Sdu
Media en informatie-industrie

CONCLUSION

CSRD BEYOND COMPLIANCE

In onze whitepaper begeleiden we je door 6 cruciale stappen om compliant te worden met de CSRD-richtlijnen.

Wat je kunt verwachten:

- Stapsgewijze aanpak om te voldoen
- Daadwerkelijke verbeteringen in ESG-performance

SCAN MIJ

Veel content maar weinig effect?

MT/Sprout helpt je met het creëren van relevante content voor je doelgroep.

Op deze manier slaan we een brug tussen jouw marketingdoelstellingen en de interesse van onze lezers.

Meer weten? Kijk dan op [mthsprout.nl/agency](https://mtsprout.nl/agency).

mt/sprout
next generation business

RESULTATEN

SD400

Alle uitslagen van 2024

Overzicht alle categorieën

27 **Bouw & Vastgoed**

- 27 Aannemers & Installatietechniek
- 28 Toeleveranciers & Dienstverleners voor de bouw
- 28 Vastgoed & Woningcorporaties

29 **Consumentengoederen**

- 29 Producenten van duurzame consumentengoederen
- 30 Producenten van Fast Moving Consumer Goods (FMCG)
- 30 Retail dagelijkse behoeften
- 31 Retail duurzame goederen

38 **Energie, afval, water**

- 38 Afvalverwerking, Waterbedrijven & Overige nutsbedrijven
- 39 Bedrijven uitsluitend actief op het gebied van duurzame energie
- 39 Energiebedrijven

40 **Financiële dienstverlening**

- 40 Bancaire dienstverlening, beleggingsinstellingen en aandelenhandel
- 41 Verzekeringen

42 **Horeca, leisure en reisbranche**

- 42 Reisbranche
- 43 Restaurants, Entertainment & Leisure

48 **ICT**

- 48 Data, (Artificial) Intelligence & Compliance
- 49 ICT Dienstverlening & Implementatie
- 49 IT & Telecom
- 50 Software & Solutions

51 **Industrie**

- 51 Chemie, farmacie en life sciences
- 52 Machine- en werktuigbouw & Elektrotechniek
- 52 Metaalindustrie
- 53 Olie- en gasindustrie

58 **Logistiek (incl. maritieme- & luchtvaartindustrie)**

- 58 Maritieme- en luchtvaartsector
- 59 Personenvervoer
- 60 Transport en logistiek

62 **Mobiliteit**

- 62 Auto-industrie & Toeleveranciers
- 63 Automotieve dienstverlening (schadebedrijven, dealers, leasemaatschappijen)
- 63 Duurzame mobiliteit

68 **(Semi-) publieke & nonprofit organisaties**

- 68 Goede doelen & Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's)
- 69 Ministeries
- 70 Provincies en gemeenten
- 70 Universiteiten, hogescholen en opleiders
- 71 Ziekenhuizen en medische centra

75 **Zakelijke dienstverlening**

- 75 Accountancy, advocatuur & fiscaal advies
- 76 Adviesbureaus in sustainability
- 76 Arbodiensten
- 76 Facilitaire dienstverlening en overige zakelijke dienstverlening
- 77 Strategie- en organisatie-advies
- 77 Technische dienstverlening & Overige professionele dienstverlening
- 78 Uitzendbureaus & Detacheerders
- 78 Werving & Selectie

79 **Overig**

- 79 Groothandel
- 80 Media en informatie-industrie
- 80 Primaire sector

Complexiteit

Spelers in bouw & vastgoed worden relatief minder positief beoordeeld op hun ESG-prestaties. Vooral aannemers en organisaties in de installatietechniek blijven achter.

De bouw- en vastgoedsector spelen een grote rol in de uitdagingen waarvoor we staan: de energietransitie, grondstoffentransitie en klimaatadaptatie. Door nieuwe huizen duurzaam te bouwen, bestaande gebouwen te vergroenen en de gebouwde omgeving aan te passen aan extreme weersomstandigheden. Maar in dat proces loopt de sector tegen grenzen op.

Netcongestie brengt de bouw van nieuwe wijken in het nauw en mogelijk wordt ook drinkwaterlevering in de toekomst een probleem. En ondertussen moet wonen wel betaalbaar blijven. Eneco en Vattenfall trokken zich in 2024 terug uit projecten met wooncorporaties voor collectieve warmtenetten, uit vrees dat energie voor inwoners onbetaalbaar wordt. Verder worstelt de sector met vergunningen, worden schaarse materialen en ruimte gebruikt, en CO₂ en stikstof uitgestoten bij de productie. De gebouwde omgeving neemt 12 procent van de totale Nederlandse uitstoot voor zijn rekening.

Dat alles kan verklaren waarom bedrijven in bouw & vastgoed relatief minder positief gewaardeerd worden door zakelijke beslissers. Al kan de bouw ook milieu-verbeterend zijn: bijvoorbeeld door staal, beton en baksteen te vervangen door *biobased* materialen die koolstof opslaan. Zo zetten bouwbedrijven in op houtbouw met *Cross Laminated Timber* (CLT). Een voorbeeld is Woodstone in Heerhugowaard, het grootste houten woonproject van Europa, met ESG-koploper De Nijs als aannemer.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Aannemers & Installatietechniek

*Top 10 ▷▷

01	De Nijs
02	Ballast Nedam
03	ProRail
04	Dura Vermeer
05	Heijmans
06	Spie
07	Koninklijke BAM Groep
08	Feenstra
09	VolkerWessels
10	TBI

Ecologisch

De Nijs	★★★★
Dura Vermeer	★★★
Koninklijke BAM Groep	★★★
ProRail	★★★
Ballast Nedam	★★★
Heijmans	★★★
Spie	★★★
Van Wijnen	★★★
TBI	★★★
VolkerWessels	★★★

Sociaal

ProRail	★★★
Spie	★★★
De Nijs	★★★
Ballast Nedam	★★★
Dura Vermeer	★★★
Heijmans	★★★
VolkerWessels	★★★
Feenstra	★★★
Van Wijnen	★★★
Koninklijke BAM Groep	★★★

Governance

Ballast Nedam	★★★
Heijmans	★★★
De Nijs	★★★
Feenstra	★★★
TBI	★★★
Dura Vermeer	★★★
VolkerWessels	★★★
Spie	★★★
Van Wijnen	★★★
ProRail	★★★

Toeleveranciers & Dienstverleners voor de bouw

*Top 10 ▷▷

01	Saint-Gobain
02	BTE Groep
03	Boon Edam
04	Remeha (BDR Thermea Group)
05	Bostik (vh den Braven Group)
06	Rockwool
07	Plieger
08	Schneider Electric
09	Basilisk
10	BMN Bouwmaterialen

Ecologisch

Saint-Gobain	★★★★
BTE Groep	★★★
Boon Edam	★★★
Remeha (BDR Thermea Group)	★★★
BMN Bouwmaterialen	★★★
Plieger	★★★
Basilisk	★★★
Bostik (vh den Braven Group)	★★★
Schneider Electric	★★★
Rockwool	★★★

Sociaal

Saint-Gobain	★★★★
Bostik (vh den Braven Group)	★★★
Boon Edam	★★★
Rockwool	★★★
Remeha (BDR Thermea Group)	★★★
Schneider Electric	★★★
Plieger	★★★
BTE Groep	★★★
AM	★★★
BMN Bouwmaterialen	★★★

Governance

BTE Groep	★★★
Rockwool	★★★
Saint-Gobain	★★★
Bostik (vh den Braven Group)	★★★
Remeha (BDR Thermea Group)	★★★
Schneider Electric	★★★
AM	★★★
Basilisk	★★★
Boon Edam	★★★
Plieger	★★★

Vastgoed & Woningcorporaties

*Top 10 ▷▷

01	Blauwvoed Real Estate
02	Woonbron
03	Portaal
04	Havensteder
05	High Tech Campus
06	De Alliantie
07	Vesteda
08	Q-Park
09	Wereldhave
10	3W real estate

Ecologisch

Blauwvoed Real Estate	★★★★
High Tech Campus	★★★★
Portaal	★★★
Woonbron	★★★
De Alliantie	★★★
Vesteda	★★★
Havensteder	★★★
Q-Park	★★★
Rochdale	★★★
Wereldhave	★★★

Sociaal

Blauwvoed Real Estate	★★★★
Woonbron	★★★★
Havensteder	★★★★
Portaal	★★★
Vesteda	★★★
High Tech Campus	★★★
Woonin	★★★
Unibail-Rodamco-Westfield SE	★★★
3W real estate	★★★
Rochdale	★★★

Governance

Blauwvoed Real Estate	★★★★
De Alliantie	★★★★
Woonbron	★★★★
Havensteder	★★★★
Portaal	★★★★
High Tech Campus	★★★
3W real estate	★★★
Vesteda	★★★
Q-Park	★★★
Wereldhave	★★★

Groeiende vraag

Producenten van duurzame consumentengoederen – denk aan meubilair, kleding of huishoudelijke apparaten – behoren tot de 3 sectoren die op ESG-gebied het best worden gewaardeerd. Deze sector levert zelfs de meeste koplopers qua ecologische duurzaamheid in het zogenoemde bovenste kwartiel, de top 25%.

Tegelijkertijd is het ook een branche waar nog veel winst te behalen valt. Zo hebben de productie én consumptie van sneakers, bankstellen en smartphones een enorme impact op de biodiversiteit, becijferde ABN Amro in oktober. Elk jaar leidt dit tot biodiversiteitsverlies van een gebied ter grootte van 28 keer de Veluwe, bijna twee derde van Nederland.

Ook de ecologische prestaties van producenten van *fast-moving consumer goods* (voedingsmiddelen, verzorgings- en schoonmaakartikelen) worden positief beoordeeld. Wat opvalt, is dat cosmeticabedrijf L'Oréal Nederland op elk van de drie ESG-domeinen bovenaan staat, terwijl het grote publiek die positie tot voor kort wellicht aan Unilever had toegedicht. Onder ceo Hein Schumacher heeft de multinational een aantal duurzaamheidsdoelen echter afgezwakt, al blijven die ambitieus genoeg voor een top 10-notering.

Retail scoort wat minder. Uit onderzoek van ING onder de 40 grootste Nederlandse winkelformules van vorig jaar blijkt dat de retail ook wel een tandje mag bijzetten: slechts een derde heeft concrete klimaatambities. Die zijn ook nog eens vooral gericht op de eigen activiteiten, terwijl de meeste winst te halen valt bij de producten die ze verkopen.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Producenten van duurzame consumentengoederen

*Top 10 ▶▶

01	Dopper
02	Koninklijke Auping
03	G-Star Raw
04	Signify
05	Adidas
06	Gispen
07	Nike Nederland
08	Ecco Emea
09	Gazelle
10	Forbo Flooring

Ecologisch

Dopper	★★★★
Signify	★★★★
G-Star Raw	★★★★
Ecco Emea	★★★★
Koninklijke Auping	★★★★
Gazelle	★★★★
Nike Nederland	★★★★
Forbo Flooring	★★★★
Adidas	★★★★
Van Bommel	★★★

2,7 m²

is de biodiversiteitschade bij de productie van één paar sneakers

Bron: ABN Amro

Sociaal

Dopper	★★★★
Adidas	★★★★
Gispen	★★★★
Koninklijke Auping	★★★★
G-Star Raw	★★★★
Nike Nederland	★★★★
Ecco Emea	★★★★
Signify	★★★★
Van Bommel	★★★★
Forbo Flooring	★★★★

Governance

Gispen	★★★★
Koninklijke Auping	★★★★
Dopper	★★★★
G-Star Raw	★★★★
Adidas	★★★★
Nike Nederland	★★★★
Signify	★★★★
Gazelle	★★★
Bugaboo	★★★
TomTom	★★★

Producenten van Fast Moving Consumer Goods (FMCG)

*Top 10 ▶▶

01 L'Oréal Nederland	★★★★
02 Bacardi Nederland	★★★
03 Jacobs Douwe Egberts (JDE)	★★★
04 Hak	★★★
05 Heineken	★★★
06 Arla Foods	★★★
07 Unilever	★★★
08 Henkel Nederland	★★★
09 Van Geloven	★★★
10 PepsiCo	★★★

Ecologisch

L'Oréal Nederland	★★★★
Hak	★★★★
Bacardi Nederland	★★★★
Heineken	★★★★
Unilever	★★★
Jacobs Douwe Egberts (JDE)	★★★
Bolsius	★★★
Henkel Nederland	★★★
Nestlé	★★★
Arla Foods	★★★

€12,5 miljard

werd in 2023 uitgegeven
aan voedsel met een
duurzaamheidskenmerk

Bron: Monitor Duurzaam Voedsel

Sociaal

L'Oréal Nederland	★★★★
Jacobs Douwe Egberts (JDE)	★★★★
Bacardi Nederland	★★★★
Arla Foods	★★★
AB InBev	★★★
Van Geloven	★★★
Hak	★★★
Heineken	★★★
PepsiCo	★★★
Nestlé	★★★

Governance

L'Oréal Nederland	★★★★
Bacardi Nederland	★★★
Arla Foods	★★★
Mars Nederland	★★★
Jacobs Douwe Egberts (JDE)	★★★
Van Geloven	★★★
Heineken	★★★
PepsiCo	★★★
Unilever	★★★
Henkel Nederland	★★★

Retail dagelijkse behoeften

*Top 10 ▶▶

01 Ekoplaza	★★★★
02 Picnic	★★★★
03 Lidl	★★★★
04 Albert Heijn (Ahold Delhaize)	★★★★
05 Poiesz Supermarkten	★★★★
06 Gall & Gall (Ahold Delhaize)	★★★★
07 HEMA	★★★★
08 Coop Nederland	★★★★
09 Hoogvliet	★★★★
10 Rituals	★★★★

RESULTATEN

Ecologisch

Ekoplaza	★★★★
Picnic	★★★★
Lidl	★★★★
Albert Heijn (Ahold Delhaize)	★★★★
HEMA	★★★
Poiesz Supermarkten	★★★
Gall & Gall (Ahold Delhaize)	★★★
Hoogvliet	★★★
Coop Nederland	★★★
Jumbo	★★★

Sociaal

Gall & Gall (Ahold Delhaize)	★★★
Coop Nederland	★★★
HEMA	★★★
Albert Heijn (Ahold Delhaize)	★★★
Picnic	★★★
Ekoplaza	★★★
Poiesz Supermarkten	★★★
Hoogvliet	★★★
Lidl	★★★
Rituals	★★★

Governance

Poiesz Supermarkten	★★★★
Ekoplaza	★★★★
Gall & Gall (Ahold Delhaize)	★★★★
Picnic	★★★
Hoogvliet	★★★
Lidl	★★★
Albert Heijn (Ahold Delhaize)	★★★
Coop Nederland	★★★
Primera	★★★
Rituals	★★★

Retail duurzame goederen

*Top 10 ▷▷

01	Marktplaats
02	Dille & Kamille
03	IKEA
04	C&A Nederland
05	Coolblue
06	Bol. (Ahold Delhaize)
07	Praxis (Maxeda DIY Group)
08	Audax (oa Bruna, Read Shop, Vivant)
09	MediaMarktSaturn
10	Eyewish

Ecologisch

Coolblue	★★★★
Dille & Kamille	★★★★
Marktplaats	★★★★
IKEA	★★★★
Praxis (Maxeda DIY Group)	★★★
C&A Nederland	★★★
Bol. (Ahold Delhaize)	★★★
Audax (oa Bruna, Read Shop, Vivant)	★★★
MediaMarktSaturn	★★★
Wehkamp	★★★

Sociaal

Marktplaats	★★★★
Dille & Kamille	★★★★
IKEA	★★★★
Bol. (Ahold Delhaize)	★★★
C&A Nederland	★★★
Praxis (Maxeda DIY Group)	★★★
Coolblue	★★★
MediaMarktSaturn	★★★
Audax (oa Bruna, Read Shop, Vivant)	★★★
Eyewish	★★★

Governance

Marktplaats	★★★★
Dille & Kamille	★★★★
IKEA	★★★★
C&A Nederland	★★★
Audax (oa Bruna, Read Shop, Vivant)	★★★
Bol. (Ahold Delhaize)	★★★
Coolblue	★★★
MediaMarktSaturn	★★★
Eyewish	★★★
Praxis (Maxeda DIY Group)	★★★

90 tot 98%

van de CO₂-uitstoot van retailers zit elders in de keten

Bron: ING

34

37

44

47

54

57

BUSINESS STORIES

Index van de sectie advertorials, companytorials en thematorials

Ayvens	34	Lely	57
Conclusion	37	ING Nederland	64
BMW Group Nederland	44	Blauwhoed	67
Firda	47	SPIE Nederland	67
ENVIEM	54	Visma Connect	72

64

67

67

72

Zo wordt mobiliteit groen en flexibel

De wereld van mobiliteit verandert snel. Van focus op elektrische auto's naar het vaker inzetten van auto's voor verschillende klanten en extra flexibiliteit met abonnementsvormen. "Tegelijkertijd focussen we meer op verkeersveiligheid", aldus Sander Pleij, Country Managing Director van Ayvens in Nederland.

Voorheen gingen tweedehands elektrische auto's direct door naar de veiling. Daar werden ze verkocht, waarna ze vaak verdwenen naar het buitenland", zegt Sander Pleij, CMD bij Ayvens. "Inmiddels weten we dat de batterijen uitstekend blijven presteren en veel langer meegaan dan we dachten. Het loont om deze auto's te reconditioneren en opnieuw als leaseauto aan te bieden. Op deze manier kunnen we ze een tweede en soms zelfs derde en vierde keer inzetten. Dat is uiteindelijk natuurlijk duurzamer."

Vaker dezelfde auto inzetten is de toekomst

"De elektrische auto's zijn gemiddeld drie tot vier jaar oud", zegt Corinne Vonk, Corporate Social Responsibility Manager bij Ayvens. "Omdat de levensduur van de batterijen zo goed is, zijn elektrische auto's ook prima geschikt om meerdere keren in te zetten. Er zijn

dan geen nieuwe materialen nodig om nieuwe auto's te produceren en de levertijden zijn bovendien kort. Dat alles sluit mooi aan bij de groeiende vraag naar duurzame oplossingen."

Ayvens (spreek uit: evens) ziet de vraag naar occasions dan ook sterk toenemen. Pleij: "Dat heeft natuurlijk impact op onze operationele organisatie. We moeten de auto's waar nodig repareren, poetsen, fotograferen en natuurlijk weer verwerken in de administratie- en reserveringssystemen. Daar richten we ons met onze Flexible Fleet-vestigingen steeds verder op in."

"Lagere leaseprijzen, fiscaal voordeel en kortere looptijden. Dat zijn in een notendop de voordelen van deze vorm van lease," zegt Vonk, "hoewel de fiscale regels rondom elektrisch rijden steeds in beweging zijn. Het blijft belangrijk dat de overheid elektrisch rijden ook voor particulieren aantrek-

Sander Pleij

DEEL ONLINE

Corinne Vonk

'Elektrische auto's blijven uitstekend presteren en gaan veel langer mee dan we dachten'

kelijk houdt, zodat het wagenpark van Nederland verder kan verduurzamen." Met name de kortere looptijden van de leasecontracten zijn in trek. Pleij: "Wie wil, kan zo'n elektrische tweedehands-auto bijvoorbeeld voor een halfjaar leasen. In die tijd kan iemand ook uittesten of elektrisch rijden iets voor hem of haar is. Dat geldt voor zowel bedrijven als particulieren."

De route naar 'zero emissie'

Ayvens, dat ruim 14.000 medewerkers heeft in 42 landen, heeft duurzame mobiliteit hoog in het vaandel staan. Onlangs nog won de leasemaatschappij een grote Europese prijs voor 'best advisory firm'. Vonk: "We helpen bedrijven namelijk ook met de route

naar 'zero emissie'. Via een handige stapsgewijze aanpak: eerst een scan, daarna advies over hoe de transitie eruitziet. We maken niet alleen een transitieplan; we leveren ook meteen een groot deel van de oplossingen. Tot en met gratis online verkeersveiligheidsstrainingen aan toe."

Verduurzamen van mobiliteit is veel meer dan het inwisselen van benzine- en dieselauto's voor elektrische auto's alleen. Vonk: "Een bedrijf moet ook nadenken over laadvoorzieningen, beschikbaarheid van elektra, elektrische fietsen, mobiliteitskaarten en e-cargovoertuigen, maar bijvoorbeeld ook over deelauto's. Veel is mogelijk, maar het is vaak een complexe puzzel om dit goed te organiseren."

Duurzame mobiliteit is veilige mobiliteit

Ayvens maakt zo'n puzzel inzichtelijk voor bedrijven. Pleij: "We weten precies waar de knelpunten zich bevinden. Ook omdat we zelf als organisatie deze transitie al hebben doorgemaakt. *We practice what we preach*. Zo gingen we in 2019 al om naar een volledig elektrisch wagenpark. Dat was toen nog echt pionieren, samen met enkele andere voorlopers met dezelfde ambitie."

Vonk: "Veel klanten die aan de slag gaan met duurzame mobiliteit doen dat vanuit groene ambities. Je kunt er als bedrijf met nieuwe rapportageverplichtingen, waaronder de CSRD, ook niet langer omheen. En ook daar komt verkeersveiligheid om de hoek kijken. Ander, veiliger rijgedrag zorgt er namelijk voor dat niet alleen de kosten voor schades omlaaggaan, maar het telt ook mee in je verantwoording volgens de CSRD binnen de sociale component."

Ayvens wil met een breed pakket aan leaseopties de wereld van mobiliteit een stukje schoner en veiliger maken. Pleij: "We zijn de grootste leasemaatschappij in Nederland. Dit betekent ook dat wij een flinke impact kunnen maken door te focussen op duurzaamheid, veiligheid en nieuwe flexibele vormen. We lopen daarin graag voorop. Veel is mogelijk. En wij zetten die mogelijkheden graag in voor onze klanten." ◀

Maaïke Maranus

Seger Theuns

CONCLUSION

Duurzame digitalisering

“De duurzaamheidstransformatie is complex en vraagt om verantwoorde keuzes. In de reis naar een digitale én duurzame toekomst moet het daarom niet draaien om mooie woorden, maar om daden”, aldus Seger Theuns, directeur Conclusion Nederland.

“**B**edrijven zijn volop aan het verduurzamen. De transformatie is in gang gezet. Voor ons is duurzaamheid overigens niet nieuw. We zijn al vijftien jaar intrinsiek gemotiveerd om duurzaam te ondernemen in de breedste zin van het woord.” Aan het woord is Seger Theuns, algemeen directeur Conclusion Nederland, een dynamisch ecosysteem van ruim 25 expertbedrijven die zich richten op businesstransformaties en IT-services. Bij Conclusion werken wereldwijd 4500 mensen, van wie 3000 in Nederland.

Impact van IT

“IT is in de duurzaamheidstransformatie een fantastische aanjager”, vult Maaïke Maranus aan, directeur sustainability bij Conclusion. “IT kan wachttijden in de zorg verkorten,

reisbewegingen van vrachtwagens verminderen of via slimmer ontworpen applicaties energie besparen.” Maar hoe effectief IT-oplossingen ook zijn, ze hebben hun eigen impact op mens en omgeving. Denk aan de productie van IT-hardware en het energieverbruik van het digitale landschap. Maranus: “De impact van IT mogen we niet onderschatten. Dat brengt voor de IT-sector een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Als IT-dienstverlener gaan we deze verantwoordelijkheid daarom niet uit de weg. Integendeel, we zoeken bij Conclusion altijd proactief naar een balans.”

Met IT is Conclusion in staat om een positieve bijdrage te leveren aan verduurzamen. Theuns: “Zo begeleiden we klanten van ‘on premise’ naar de cloud met groene datacenters, laten we met IoT

in de energiesector windmolens op het juiste moment draaien en zetten we in op verantwoorde AI.”

Publieksprijs

“Verduurzaming gaat overigens over meer dan klimaat alleen”, benadrukt Theuns. “Zo wonnen we onlangs de publieksprijs voor het World cITizens@worktraject, waarbij we statushouders helpen om Nederlands te leren en ze vervolgens een ICT-opleiding en een baangarantie aanbieden. We doen dat samen met de Hogeschool van Amsterdam en Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF.”

Verduurzamen doet Conclusion niet alleen. Maranus: “We moeten het samen doen. Niet alleen de IT-sector of het bedrijfsleven, ook de wetenschap en politiek hebben hun aandeel hierin. Daarom verbinden we ons aan andere partijen, zoals de Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering en MVO Nederland. Samenwerking in gang zetten en tot resultaat brengen vraagt om verbinders. Een rol die Conclusion op het lijf geschreven is.”

‘IT kan wachttijden in de zorg verkorten of reisbewegingen van vrachtwagens verminderen’

DEEL ONLINE

Op stoom

Niet verrassend dat juist de bedrijven die uitsluitend actief zijn op het gebied van duurzame energie, zoals Vandebrom, binnen de nutssector het hoogst gewaardeerd worden. Energiebedrijven die buiten die categorie vallen, scoren juist minder.

De energietransitie komt in Nederland goed op stoom. In de eerste helft van 2024 werd er voor het eerst meer stroom uit hernieuwbare dan fossiele bronnen geproduceerd: 32,3 miljard kilowattuur, goed voor een aandeel van 53 procent. Die snelle omslag brengt de nodige uitdagingen met zich mee. Het elektriciteitsnet is op veel plekken te vol, waardoor (zware) bedrijven niet altijd de aansluiting kunnen krijgen die ze nodig hebben.

Mogelijk speelt dat mee bij de relatief lagere waardering voor energiebedrijven, al werkt de branche hard aan oplossingen. Zo steekt energiebedrijf Engie miljoenen in een batterijpark om de eigen zonnestroom op te slaan en experimenteert netbeheerder Tennet met forse korting voor gebruikers buiten 'spitstijd'.

Steeds meer afval wordt gerecycled. Nederland ligt volgens de Europese Commissie op koers om de doelen op het vlak van hergebruik en recycling van gemeentelijk afval (55%) en verpakkingsafval (65%) te halen. Daarnaast levert energie uit afval momenteel al 8 procent van de duurzame energieproductie (Vereniging Afvalbedrijven, 2023). Dat worden door *peers* gezien: afvalverwerkers en andere nutsbedrijven krijgen met name complimenten voor hun inspanningen op het gebied van ecologische duurzaamheid.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Afvalverwerking, Waterbedrijven & Overige nutsbedrijven

*Top 10 ▷▷

01	Milgro
02	Milieu Service Nederland
03	Renewi
04	Vitens
05	PreZero
06	HVC
07	GP Groot
08	Brabant Water
09	Attero
10	AVR

Ecologisch

Milieu Service Nederland	★★★★
Milgro	★★★★
Renewi	★★★★
PreZero	★★★★
GP Groot	★★★
Vitens	★★★
HVC	★★★
AVR	★★★
Attero	★★★
Brabant Water	★★★

Sociaal

Milgro	★★★★
Renewi	★★★
Vitens	★★★
Milieu Service Nederland	★★★
Brabant Water	★★★
HVC	★★★
PreZero	★★★
GP Groot	★★★
Attero	★★
AVR	★★

Governance

Milieu Service Nederland	★★★★
Vitens	★★★★
PreZero	★★★
Renewi	★★★
Milgro	★★★
HVC	★★★
GP Groot	★★★
Brabant Water	★★★
Attero	★★
Evides	★★

RESULTATEN

Energie, afval, water

Bedrijven uitsluitend actief op het gebied van duurzame energie

Top 6 ▷▷

- 01 Vandebron (Essent)
- 02 HyCC
- 03 GroenLeven
- 04 Greenchoice
- 05 FastNed
- 06 Energiedirect

Ecologisch

Vandebron (Essent)	★★★★
HyCC	★★★★
FastNed	★★★
GroenLeven	★★★
Greenchoice	★★★
Energiedirect	★★★

Sociaal

HyCC	★★★★
Greenchoice	★★★★
Vandebron (Essent)	★★★★
GroenLeven	★★★
FastNed	★★★
Energiedirect	★★★

Governance

Vandebron (Essent)	★★★★
HyCC	★★★★
GroenLeven	★★★★
Greenchoice	★★★★
FastNed	★★★
Energiedirect	★★★

Energiebedrijven

*Top 10 ▷▷

- 01 Oxxio
- 02 Eneco
- 03 TenneT
- 04 Essent
- 05 Energie Beheer Nederland (EBN)
- 06 Stedin
- 07 Alliander
- 08 Vattenfall
- 09 DELTA Energie (Vattenfall)
- 10 Joulz

Ecologisch

Oxxio	★★★★
Eneco	★★★★
Essent	★★★
Vattenfall	★★★
TenneT	★★★
Joulz	★★★
DELTA Energie (Vattenfall)	★★★
Stedin	★★★
Alliander	★★★
Energie Beheer Nederland (EBN)	★★★

Sociaal

Energie Beheer Nederland (EBN)	★★★★
Oxxio	★★★★
TenneT	★★★★
Eneco	★★★
Alliander	★★★
Essent	★★★
Vattenfall	★★★
Stedin	★★★
Enexis	★★★
DELTA Energie (Vattenfall)	★★★

Governance

TenneT	★★★
Oxxio	★★★
Eneco	★★★
Stedin	★★★
Alliander	★★★
EPZ	★★★
Essent	★★★
Joulz	★★★
DELTA Energie (Vattenfall)	★★★
Vattenfall	★★★

32,3 miljard

kWh was de energieproductie uit duurzame bronnen in de eerste helft van 2024

Bron: CBS

Vliegwiel

Waar banken en beleggers binnen de SD400 als geheel tot de middenmoot behoren als het gaat om de waardering voor hun ESG-inspanningen, levert deze sector wel een duidelijke koploper: de Triodos Bank. Verzekeraars worden positiever beoordeeld.

Het geld dat financiële instellingen beleggen en investeren, kan een vliegwiel vormen voor de verduurzaming van de economie. De sector voelt die verantwoordelijkheid. In 2019 ondertekenden vijftig organisaties het Klimaatcommitment. Daarin spraken ze af om te rapporteren over hun impact op het klimaat, actieplannen te publiceren om minder CO₂ uit te stoten en bij te dragen aan (de financiering van) de energietransitie.

Van dat laatste streven zien we nog te weinig. Van de beleggingen in de energiesector gaat slechts 16 procent naar duurzame energie en 84 procent naar fossiel, blijkt uit onderzoek van de Eerlijke Geldwijzer. Terwijl het Internationaal Energieagentschap (IEA) er heel duidelijk over is: in 2030 moet er voor elke euro die naar fossiel gaat, 6 euro naar hernieuwbare energie gaan.

ING en Allianz blijken de slechtste jongetjes van de klas: ING als grootste kredietverlener (4,1 miljard euro) en Allianz als grootste belegger in fossiel (12,4 miljard euro), terwijl bij Triodos en de Volksbank 100 procent van de geldstromen richting hernieuwbaar gaat. Milieudefensie startte dit jaar een rechtszaak tegen ING om de bank er via de rechter toe te dwingen de investeringen in olie en gas versneld af te bouwen.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Bancaire dienstverlening, beleggingsinstellingen en aandelenhandel

*Top 10

- 01 Triodos Bank
- 02 Handelsbanken
- 03 Robeco
- 04 Goldman Sachs
- 05 ASN (de Volksbank)
- 06 Fisher Investments Nederland
- 07 SNS Bank (de Volksbank)
- 08 ABN AMRO
- 09 ING Nederland
- 10 Van Lanschot Kempen

Ecologisch

Triodos Bank	★★★★
Robeco	★★★★
Handelsbanken	★★★★
ASN (de Volksbank)	★★★
Goldman Sachs	★★★
ABN AMRO	★★★
Van Lanschot Kempen	★★★
Bunq	★★★
Optiver	★★★
SNS Bank (de Volksbank)	★★★

Sociaal

Triodos Bank	★★★★
Handelsbanken	★★★★
Goldman Sachs	★★★★
Fisher Investments Nederland	★★★★
ABN AMRO	★★★
Robeco	★★★
ING Nederland	★★★
ASN (de Volksbank)	★★★
SNS Bank (de Volksbank)	★★★
Mollie	★★★

€4,2

miljard beleggen financiële instellingen gezamenlijk in duurzame energie

Bron: Eerlijke Geldwijzer

RESULTATEN

67%

Is het aandeel waarmee pensioenfondsen hun beleggingen in fossiele producenten hebben verlaagd sinds het klimaatakkoord van Parijs.

Bron: Eerlijke Geldwijzer

Governance

Triodos Bank	★★★★
Handelsbanken	★★★★
SNS Bank (de Volksbank)	★★★★
ASN (de Volksbank)	★★★★
Goldman Sachs	★★★★
Adyen	★★★★
Fisher Investments Nederland	★★★
ABN AMRO	★★★
Robeco	★★★
Van Lanschot Kempen	★★★

Verzekeringen

*Top 10 ▶▶

01 APG
02 ABP
03 DELA
04 ARAG
05 Zilveren Kruis (Achmea)
06 VGZ
07 a.s.r.
08 CZ
09 DSW Zorgverzekeraar
10 Nationale Nederlanden (NN Group)

Ecologisch

APG	★★★★
DSW Zorgverzekeraar	★★★★
Zilveren Kruis (Achmea)	★★★★
a.s.r.	★★★★
ABP	★★★★
DELA	★★★★
VGZ	★★★★
ARAG	★★★★
Interpolis (Achmea)	★★★
CZ	★★★

Sociaal

DELA	★★★★
VGZ	★★★★
DSW Zorgverzekeraar	★★★★
ABP	★★★★
APG	★★★★
a.s.r.	★★★★
FBTO (Achmea)	★★★★
Zilveren Kruis (Achmea)	★★★★
CZ	★★★
Nationale Nederlanden (NN Group)	★★★

Governance

APG	★★★★
ABP	★★★★
ARAG	★★★★
VGZ	★★★★
CZ	★★★
Zilveren Kruis (Achmea)	★★★
FBTO (Achmea)	★★★
Nationale Nederlanden (NN Group)	★★★
Interpolis (Achmea)	★★★
a.s.r.	★★★

2084

Is het jaar waarin banken de benodigde 1:6 ratio (fossiel/hernieuwbaar) halen met het huidige tempo

Bron: Eerlijke Geldwijzer

Verspilling

Bedrijven in de recreatiebranche (horeca, entertainment en leisure) scoren over het algemeen niet erg hoog in de SD400. Koploper binnen deze sector is de Efteling, die op elk domein van ESG domineert. De reisbranche wordt iets beter beoordeeld, al blijft deze sector met name achter op het gebied van sociale duurzaamheid.

Op het gebied van verduurzaming is de vrijetijdsector geen koploper, blijkt uit een prognose van ING. Slechts één op de drie hotels, restaurants en cafés geeft aan dat zij een grotendeels duurzame bedrijfsvoering hebben. Vooral hotels zijn in grote mate belastend voor het milieu. Gasten willen iedere dag schone handdoeken, zetten ramen open en tegelijkertijd de verwarming of airco aan.

Bedrijven voelen de noodzaak om te vergroenen, te meer nu ruim een derde van de Nederlandse werkgevers personeel alleen nog toestaat om te overnachten in een hotel met een duurzaamheidslabel. Voorwaarde is wel dat het comfort van de gast er niet onder lijdt. Hotels starten dan ook veelal met laagdrempelige maatregelen, zoals overstappen op groene stroom en zuinige douchekoppen.

Een andere belangrijke stap is het gebruik van minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten. Ook komt er meer aandacht voor voedselverspilling. De horeca is volgens de Rabobank goed op weg om de doelstelling van 50 procent minder voedselverspilling in 2030 te realiseren. Het afgelopen jaar werd door horecabedrijven bijna 10 procent minder weggegooid ten opzichte van referentiejaar 2019.

** De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400*

55,4 miljoen

kilo voedsel werd in 2023 door de horeca verspild, tegen 60 miljoen kilo in 2019

Bron: Rabobank

Reisbranche

*Top 10

- 01 Sunweb
- 02 Mercure (Accor)
- 03 ANWB
- 04 Landal Greenparks
- 05 Center Parcs
- 06 Postillion Hotels
- 07 Booking.com
- 08 Van der Valk
- 09 Mövenpick (Accor)
- 10 NH Hotel Group

Ecologisch

Landal Greenparks	★★★★
Mercure (Accor)	★★★★
Center Parcs	★★★
Mövenpick (Accor)	★★★
ANWB	★★★
Sunweb	★★★
Booking.com	★★★
Roompot Vakantieparken	★★★
NH Hotel Group	★★★
TUI	★★★

Sociaal

Sunweb	★★★★
Postillion Hotels	★★★
Mercure (Accor)	★★★
ANWB	★★★

RESULTATEN

Booking.com	★★★
Van der Valk	★★★
Landal Greenparks	★★★
NH Hotel Group	★★★
TUI	★★★
Mövenpick (Accor)	★★★

Governance

Mercure (Accor)	★★★★
Sunweb	★★★★
Center Parcs	★★★★
Postillion Hotels	★★★
Van der Valk	★★★
ANWB	★★★
TUI	★★★
Landal Greenparks	★★★
Booking.com	★★★
NH Hotel Group	★★★

Restaurants, Entertainment & Leisure

*Top 10

01 De Efteling
02 Libéma
03 New York Pizza
04 Burger King
05 McDonald's
06 Holland Casino
07 Starbucks
08 Nederlandse Loterij
09 La Place (Jumbo)
10 Restaurant Company Europe (oa Loetje, Happy Italy)

Ecologisch

De Efteling	★★★★
Libéma	★★★
New York Pizza	★★★
McDonald's	★★★
Nederlandse Loterij	★★★
Starbucks	★★★
Burger King	★★★
La Place (Jumbo)	★★★
Holland Casino	★★★
Restaurant Company Europe (oa Loetje, Happy Italy)	★★★

Sociaal

De Efteling	★★★★
New York Pizza	★★★
Libéma	★★★

Burger King	★★★
KFC	★★★
Nederlandse Loterij	★★★
Starbucks	★★★
McDonald's	★★★
Subway	★★★
Restaurant Company Europe (oa Loetje, Happy Italy)	★★★

Governance

De Efteling	★★★★
Holland Casino	★★★
Libéma	★★★
Burger King	★★★
McDonald's	★★★
Starbucks	★★★
New York Pizza	★★★
La Place (Jumbo)	★★★
Nederlandse Loterij	★★★
Restaurant Company Europe (oa Loetje, Happy Italy)	★★★

11.000
ton

is de CO₂-uitstoot
van de
horecasector
afgenomen ten
opzichte van 2019

Bron: Rabobank

‘Wij staan open voor elke technologie’

BMW heeft een eigen aanpak als het gaat om duurzaamheid en technologie in de auto-industrie, stelt Anne Brons, CEO van BMW Group Nederland. “In tegenstelling tot andere fabrikanten kiezen wij voor een architectuur die alle mogelijke aandrijflijnen omvat. Zo rijdt elke BMW als een BMW en is rijplezier gegarandeerd.”

Deze ‘technologieopenheid’ is volgens Brons niet alleen een manier om klanten meer keuze te bieden, “maar het vormt ook de pijler onder onze visie op duurzaamheid. De klantbehoeften en omstandigheden over de hele wereld zijn te divers om alleen elektrische auto’s te bouwen. In sommige landen kun je juist met de nieuwste generatie verbrandingsmotoren de CO₂-uitstoot omlaag brengen.”

Dit doel wordt ondersteund door de strategie om met hun nieuwe ‘Neue Klasse’-voertuigen te focussen op ‘Electric First, Secondary First en Digital First’. Dit betekent dat BMW niet alleen elektrische auto’s bouwt, maar dat die ook een zo laag mogelijke ecologische voetafdruk hebben, door toepassing van zo veel mogelijk gerecyclede materialen en door de hele keten te verduurzamen. Zowel bij de duitzenden toeleveranciers als in de eigen

productie. Dit terwijl men maximaal werkt met digitale technieken.

Digitale fabriek

Voordat we over de fysieke auto’s spreken, gaat de CEO in op digitalisatie. “Een voorbeeld is de bouw van onze eerste ‘iFACTORY’ in Hongarije die volgend jaar gaat draaien. Die bestaat al volledig in de metaverse, inclusief alle processen om te testen en optimaliseren voor maximale efficiëntie. Dankzij vele innovaties is de fabriek emissievrij en daarom een blauwdruk voor alle andere dertig BMW Group-fabrieken. Zo zetten we een forse stap in duurzame productie.”

Brons meldt dat duurzaamheid geen nieuw concept is: in 1973 stelde BMW als eerste autofabrikant een milieumanager aan. In 2000 werd duurzaamheid officieel verankerd in de bedrijfsstrategie als een ‘guiding principle’. “De focus op duurzaamheid leidde onder meer tot de introductie van de BMW i3,

BMW Group Nederland

Anne Brons

DEEL ONLINE

vanaf 2028 zelfs waterstofaangedreven modellen beschikbaar blijven. Brons: “Deze strategie is gebaseerd op het idee dat de overgang naar volledig elektrisch rijden wereldwijd niet in hetzelfde tempo verloopt. BMW kan flexibel inspelen op de vraag naar verschillende aandrijflijnen en snel overschakelen naar volledig elektrische productie wanneer de markt er klaar voor is.”

Digitale oplossingen

Eén aspect blijft echter onveranderd: “Al onze auto’s zijn zo ontworpen, dat ze blijven aanvoelen als een BMW, ook de elektrische. Voor BMW is het belangrijk dat, ongeacht de aandrijflijn, een BMW rijdt als een BMW. Het rijgedrag, de beleving en de kwaliteit van de voertuigen blijven centraal staan.” Daarbij worden geavanceerde digitale oplossingen ingezet. “De auto’s krijgen een vernieuwde gebruikerservaring met een nieuw type dashboard en interactie.”

Dat uit zich ook op andere manieren. “In samenwerking met steden zoals Rotterdam hebben we ‘Electric City Drive’ ontwikkeld, waarbij plug-in hybrides automatisch overschakelen op elektrische aandrijving wanneer ze stedelijke gebieden binnengaan”, legt Brons uit. “Dit zorgt ervoor dat daar de uitstoot wordt verminderd, zonder dat de bestuurder zelf actie hoeft te ondernemen. Deze technologie wordt inmiddels in 150 steden in Europa en Amerika toegepast.”

Eigen koers

Duurzaamheid blijft een kernpunt in BMW’s strategie; de technologieopenheid die het merk hanteert, is de kracht van zijn duurzame aanpak. Door vooruit te kijken en zich aan te passen aan de veranderingen in de markt, blijft BMW zijn eigen koers varen, met de consument en de planeet in gedachten. ◀

‘Onze eerste iFACTORY in Hongarije is emissievrij, een forse stap in duurzame productie’

onze eerste volledig elektrische auto, met maximale nadruk op duurzame productie.”

Circulariteit

Die manier van denken kreeg een vervolg in het streven naar circulaire productieprocessen. “Twee jaar geleden stelden we de Vision Circulair voor, een visie op de BMW van 2040 die volledig bestaat uit gerecyclede materialen en die ook nog eens makkelijker te demonteren is. Zo verminderen we de noodzaak om grondstoffen te delven.”

In lijn met deze visie investeert BMW voor de eerdergenoemde Neue Klasse in de bouw en ontwikkeling van een nieuwe generatie accu’s, die meer efficiëntie en prestaties bieden. “Dit resulteert

in 30% sneller laden, 30% meer bereik en 25% meer efficiëntie, naast een reductie in het gebruik van kobalt tot slechts 10% in de huidige generatie accu’s”, zegt Brons trots. En ook hier besteedt de fabrikant aandacht aan de ESG-doelen. “We monitoren ter plekke de arbeidsomstandigheden bij de mijnen.”

Verschillende aandrijflijnen

De toekomst van BMW ligt volgens Brons weliswaar in elektrificatie, “maar dit betekent niet dat we uitsluitend elektrische voertuigen produceren.” BMW hanteert een strategie van technologieopenheid, waarbij alle aandrijflijnen nog steeds worden ontwikkeld en ondersteund. Dit betekent dat er naast elektrische auto’s ook benzine-, diesel-, plug-in hybrides en

Menno Wierdsma

FIRDA

Duurzaamheid in elk vak centraal

Firda, de mbo-instelling in Friesland en Noord-Flevoland, heeft duurzaamheid hoog op de agenda staan. We spraken practoren Geert Hoekstra (Visserij, Innovatie en Ondernemerschap) en Menno Wierdsma (Duurzaam Denken, Duurzaam Doen) over de cruciale rol van mbo'ers in de duurzame transitie.

Firda wordt vaak genoemd als duurzame onderwijsinstelling en heeft jaren geleden de VN-doelen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) omarmd. Volgens Wierdsma helpen de practoraten om duurzaamheid steeds meer een integraal onderdeel te laten zijn van alle opleidingen: "Ruimte voor studenten om te experimenteren is daarbij essentieel. Om te testen en te ontdekken wat nieuwe materialen doen, bijvoorbeeld. Zo heeft Firda in Sneek een opleidingswerf geopend, waar studenten leren werken met gerecyclede materialen en elektrische aandrijvingen. Een ander mooi voorbeeld is het raceteam van Firda Heerenveen, waar studenten zelf hun elektrische kart maximaal moeten prepareren. Door op de populariteit van de sport aan te sluiten, ervaren zij

dat duurzaam denken en doen ook past bij hun interesses en niet enkel bij een groene elite."

Ecologisch én economisch

"Ook in het visserijonderwijs onderzoeken we waar duurzaamheid kan worden geïntegreerd", vult Hoekstra aan. "Dit is niet alleen ecologisch, maar ook economisch essentieel. Onze studenten op Urk leren hoe ze duurzaam kunnen vissen én hoe ze een balans kunnen vinden tussen ecologie en economie. Ook op onze maritieme afdeling experimenteren studenten volop, bijvoorbeeld met waterstoftechnologie. Hierdoor leren ze hoe de toekomst van brandstoffen eruit kan zien, en dat zorgt voor een duurzame mindset. Het laat zien dat de toekomst op een schonere manier kan."

Innovatiekracht aanboren

Voor de toekomst zien Hoekstra en Wierdsma dan ook een grote rol weggelegd voor de mbo-studenten. Beiden zien een onderwijsinstelling als Firda als een belangrijke schakel. "De meeste transitie's in duurzaamheid worden gerealiseerd door mensen op de werkvloer", aldus Hoekstra. "Heel veel van hen zijn mbo'ers. Zij zullen straks al hun creativiteit en innovatiekracht moeten aanboren om vernieuwing aan te jagen. Ze wachten niet tot hun baas hen vertelt wat ze moeten doen; zij nemen het heft in eigen handen."

Mbo'ers maken de toekomst

Wierdsma beaamt dat graag: "Mbo'ers zijn de vakmensen van morgen. Het is cruciaal dat ze nu al leren om duurzaamheid in hun vakgebied te integreren. We hebben nog geen kant-en-klare oplossingen, maar het begint met bewustwording en aandacht. Firda geeft hen de tools om in veel sectoren iets bij te dragen aan de duurzame toekomst."

'Studenten moeten de ruimte krijgen om te experimenteren met nieuwe materialen'

DEEL ONLINE

Groot contrast

Zakelijke beslissers zijn zeer kritisch op de duurzaamheidsinspanningen van bedrijven in de ICT-dienstverlening en implementatie. Daar staat tegenover dat de duurzame prestaties van telecom- en vooral softwarebedrijven worden bejubeld. Koplopers zijn ethisch smartphonemerkt Fairphone en duurzaam adviesbureau Intire.

Gestuwd door de toenemende digitalisering én de grotere vraag naar AI-toepassingen blijft de IT-dienstensector groeien. Dat gaat gepaard met een fors hoger stroomgebruik. Nu al zijn datacenters volgens het Internationaal Energie Agentschap goed voor 1 tot 1,5 procent van het wereldwijde elektriciteitsgebruik. Dat aandeel kan snel groter worden: op basis van de huidige groeivoorspellingen is IT in 2040 verantwoordelijk voor 6 tot 14 procent van de mondiale emissies. Wat meespeelt, is dat datacenters die AI-taken uitvoeren drie tot vijf keer meer stroom slurpen dan 'traditionele' datacenters. Omdat de energiemix de komende tien jaar nog niet volledig uit groene stroom bestaat, gaat dit onvermijdelijk leiden tot extra uitstoot.

Wat mogelijk ook een rol speelt bij de negatieve waardering voor de sector, is het feit dat IT volgens sectorspecialisten van ING voor veel bedrijven een *blindspot* is als het gaat om verduurzamen. De CSRD-rapportageverplichting moet daarin verandering brengen, al worstelen veel bedrijven volgens onderzoek van Change Inc. en MVO Nederland met de uitvoering: de administratieve lasten en het gebrek aan kennis. Dat kan de hoge waardering verklaren voor partijen die hen hierin ondersteunen.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Data, (Artificial) Intelligence & Compliance

Top 7 ▶▶

- 01 Snowflake
- 02 BigData Republic
- 03 SAS
- 04 EDM
- 05 Amsterdam Data Collective
- 06 Infotopics
- 07 Tableau (Salesforce)

Ecologisch

Snowflake	★★★
BigData Republic	★★★
Infotopics	★★★
SAS	★★★
EDM	★★★
Amsterdam Data Collective	★★
Tableau (Salesforce)	★★

Sociaal

Snowflake	★★★
BigData Republic	★★★
SAS	★★★
EDM	★★★
Tableau (Salesforce)	★★★
Amsterdam Data Collective	★★★
Infotopics	★★

Governance

Snowflake	★★★★
BigData Republic	★★★
SAS	★★★
Amsterdam Data Collective	★★★
EDM	★★★
Infotopics	★★★
Tableau (Salesforce)	★★★

2200 GWh

is de verwachte elektriciteitsvraag van Nederland in 2030, tegen 1.470 GWh nu

Bron: Dialogic Innovatie & Interactie

RESULTATEN

ICT

ICT Dienstverlening & Implementatie

*Top 10 ▷▷

01	Cognizant
02	Conclusion
03	Fox-IT (NCC Group)
04	IBM
05	EY VODW
06	Oracle
07	InSpark
08	Lukkien
09	ilionx
10	TD Synnex (vh Tech Data)

Ecologisch

IBM	★★★★
Lukkien	★★★
Cognizant	★★★
Conclusion	★★★
InSpark	★★★
Oracle	★★★
ilionx	★★★
Fox-IT (NCC Group)	★★★
Conscia	★★★
Sogeti (Capgemini)	★★★

Sociaal

Fox-IT (NCC Group)	★★★★
Cognizant	★★★★
Conclusion	★★★★
TD Synnex (vh Tech Data)	★★★★
EY VODW	★★★
IBM	★★★
Oracle	★★★
Lukkien	★★★
Arrow ECS	★★★
Accenture	★★★

Governance

Cognizant	★★★★
Conclusion	★★★★
EY VODW	★★★★
Conscia	★★★★
Fox-IT (NCC Group)	★★★
InSpark	★★★
ilionx	★★★
Unisys	★★★
Oracle	★★★
IBM	★★★

IT & Telecom

*Top 10 ▷▷

01	Fairphone
02	Eurofiber Cloud Infra
03	KPN
04	Sony Nederland
05	Siemens
06	Bosch Rexroth
07	Acer
08	Dell Technologies
09	Samsung Electronics Benelux
10	Ericsson

Ecologisch

Eurofiber Cloud Infra	★★★★
Sony Nederland	★★★★
Fairphone	★★★★
Siemens	★★★★
Ericsson	★★★★
KPN	★★★★
Epson	★★★★
Samsung Electronics Benelux	★★★★
Lenovo	★★★
Cisco	★★★

Sociaal

Fairphone	★★★★
Eurofiber Cloud Infra	★★★★
KPN	★★★★
Acer	★★★★
Bosch Rexroth	★★★★
Dell Technologies	★★★★
T-Systems	★★★
Odido	★★★
Canon	★★★
Ingram Micro	★★★

Governance

Fairphone	★★★★
Eurofiber Cloud Infra	★★★★
Siemens	★★★★
Bosch Rexroth	★★★★
Sony Nederland	★★★★
Dell Technologies	★★★
KPN	★★★
HPE - Hewlett Packard Enterprise	★★★
Acer	★★★
Xerox	★★★

Software & Solutions

Top 21

01	Intire	
02	SAP	
03	Salesforce	
04	Google	
05	Dassault Systèmes	
06	PRé	
07	Exact	
08	Mendix	
09	GitLab	
10	Microsoft	
11	EcoVadis	
12	Visma Software	
13	ICT Group	
14	AFAS Software	
15	Citrix	
16	Bynder	
17	Visma Raet	
18	YellowTail (Conclusion)	
19	CM.com	
20	ADP	
21	Unit4	

Ecologisch

Google	★★★★
SAP	★★★★
GitLab	★★★★
Mendix	★★★★
Visma Software	★★★★
Intire	★★★★
Microsoft	★★★
Exact	★★★
Dassault Systèmes	★★★
YellowTail (Conclusion)	★★★
EcoVadis	★★★
Salesforce	★★★
AFAS Software	★★★
Citrix	★★★
PRé	★★★
Bynder	★★★
ICT Group	★★★
Visma Raet	★★★
ADP	★★★
Unit4	★★★
CM.com	★★★

Sociaal

Dassault Systèmes	★★★★
Intire	★★★★
Salesforce	★★★★
SAP	★★★★

Google	★★★★
Exact	★★★★
PRé	★★★★
Microsoft	★★★★
ICT Group	★★★★
Mendix	★★★★
GitLab	★★★★
CM.com	★★★
Visma Raet	★★★
AFAS Software	★★★
Citrix	★★★
EcoVadis	★★★
Visma Software	★★★
Bynder	★★★
YellowTail (Conclusion)	★★★
ADP	★★★
Unit4	★★

Governance

Intire	★★★★
SAP	★★★★
PRé	★★★★
Salesforce	★★★★
Google	★★★★
Exact	★★★★
EcoVadis	★★★★
Mendix	★★★★
AFAS Software	★★★★
Visma Raet	★★★★
GitLab	★★★★
ICT Group	★★★
Bynder	★★★
Visma Software	★★★
ADP	★★★
Dassault Systèmes	★★★
Citrix	★★★
YellowTail (Conclusion)	★★★
Microsoft	★★★
CM.com	★★★
Unit4	★★★

85 tot 134 TWh

is de stroom die AI-servers wereldwijd
in 2027 verbruiken, evenveel als
Nederland nu in één jaar

Bron: The New York Times

Zonde-industrieën

Chemie- en farmaciebedrijven krijgen complimenten voor de invulling die ze aan ESG en met name aan goed bestuur (*governance*) geven. Andere sectoren worden minder positief beoordeeld.

De metaalindustrie blijft steken in de onderste regio's, met Tata Steel als hekkensluis. Niet geheel verwonderlijk na het vernietigende RIVM-rapport over de impact die de staalfabriek heeft op de gezondheid en levensduur van omwonenden. Ook bedrijven actief in de machine- en werktuigbouw of elektrotechniek komen over het algemeen niet boven de mediaan uit.

Het valt onderzoeksleider Henk Volberda op dat bedrijven in 'zonde-industrieën' als olie en gas relatief mild worden beoordeeld. Uitschieter is Enviem, dat ook buiten in de eigen branche als koploper wordt gezien, getuige de hoge score. Dit familiebedrijf heeft een meerderheidsbelang in duurzame energie-opwekker Hezelaer Groep en zit met dochter Main BV in de inzameling en opslag van afgevoerde olie.

Zakelijke beslissers redeneren volgens de hoogleraar vanuit de transitie die deze organisaties moeten doormaken en de reuzestappen die moeten worden gezet om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Een meerderheid van de industriepartijen laat volgens de Nederlandse Emissieautoriteit verbetering zien. Daar staat tegenover dat het deel dat juist meer is gaan uitstoten, in omvang groter is. Elektrificatie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de omslag naar groener, maar netbeheerders kunnen de vraag niet aan. Gevolg is dat de wachtlijsten voor een aansluiting oplopen.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Chemie, farmacie en life sciences

*Top 10 ▷▷

- 01 Fagron
- 02 Cencora
- 03 Hollarts Plastic Group
- 04 Avery Dennison
- 05 Teva Pharmaceuticals
- 06 Pfizer
- 07 AkzoNobel
- 08 Hexion
- 09 AstraZeneca
- 10 GlaxoSmithKline (GSK)

Ecologisch

Pfizer	★★★★
AstraZeneca	★★★★
Avery Dennison	★★★★
Teva Pharmaceuticals	★★★★
AkzoNobel	★★★★
GlaxoSmithKline (GSK)	★★★★
Janssen Biologics	★★★
MSD	★★★
Hexion	★★★
Fujifilm	★★★

Sociaal

Fagron	★★★★
Cencora	★★★★
Teva Pharmaceuticals	★★★★
Hollarts Plastic Group	★★★★
Avery Dennison	★★★★
AkzoNobel	★★★
Hexion	★★★
Astellas Pharma	★★★
GlaxoSmithKline (GSK)	★★★
DuPont Nederland	★★★

53,6
megaton

was de totale emissie
van de industrie in 2021

Bron: Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Governance

Fagron	★★★★
Hollarts Plastic Group	★★★★
Cencora	★★★★
Fujifilm	★★★★
Hexion	★★★★
Pfizer	★★★★
Avery Dennison	★★★★
AkzoNobel	★★★★
AstraZeneca	★★★★
GlaxoSmithKline (GSK)	★★★★

Machine- en werktuigbouw & Elektrotechniek

Top 7 ▷▷

01 ASML
02 Alewijnse
03 Philips
04 SKF
05 Eaton Industries
06 Stork
07 ABB Group

Ecologisch

ASML	★★★★
Alewijnse	★★★
Philips	★★★
SKF	★★★
Stork	★★★
ABB Group	★★
Eaton Industries	★★

Sociaal

ASML	★★★★
Eaton Industries	★★★
Philips	★★★
SKF	★★★
Alewijnse	★★★
Stork	★★★
ABB Group	★★

Governance

ASML	★★★★
Alewijnse	★★★
Eaton Industries	★★★
Philips	★★★
SKF	★★★
Stork	★★★
ABB Group	★★★

3 tot 4x

meer stroom heeft
de industrie in 2050
nodig dan de huidige
elektriciteitsvraag

Bron: ING

Metaalindustrie

Top 10 ▷▷

01 Constellium
02 Ardagh Group
03 Severfield Steel Construction Netherlands (vh Voortman Steel Group)
04 ROTO Groep
05 Andus Group
06 Van Merksteijn International
07 Nyrstar
08 Van Leeuwen Buizen Groep
09 Wuppermann Staal Nederland
10 Tata Steel

Ecologisch

Constellium	★★★
Ardagh Group	★★★
Severfield Steel Construction Netherlands (vh Voortman Steel Group)	★★★
ROTO Groep	★★★
Wuppermann Staal Nederland	★★★
Van Merksteijn International	★★★
Andus Group	★★★
Van Leeuwen Buizen Groep	★★★
Nyrstar	★★★
Tata Steel	★★

RESULTATEN

Industrie

Sociaal

Constellium	★★★★
ROTO Groep	★★★
Andus Group	★★★
Severfield Steel Construction Netherlands (vh Voortman Steel Group)	★★★
Nyrstar	★★★
Ardagh Group	★★★
Van Merksteijn International	★★★
Van Leeuwen Buizen Groep	★★★
Tata Steel	★★★
Wuppermann Staal Nederland	★★

Governance

Ardagh Group	★★★
Severfield Steel Construction Netherlands (vh Voortman Steel Group)	★★★
Constellium	★★★
Van Leeuwen Buizen Groep	★★★
Van Merksteijn International	★★★
ROTO Groep	★★★
Nyrstar	★★★
Andus Group	★★★
Wuppermann Staal Nederland	★★★
Tata Steel	★★★

Olie- en gasindustrie

Top 10 ▷▷

01 Enviem
02 Gasunie (incl. EemsEnergyTerminal)
03 Shell
04 NAM
05 Linde Gas
06 BP Nederland
07 ExxonMobil
08 VARO Energy
09 TotalEnergies
10 GasTerra

Ecologisch

Enviem	★★★★
Gasunie (incl. EemsEnergyTerminal)	★★★★
Shell	★★★
Linde Gas	★★★
NAM	★★★
BP Nederland	★★★
VARO Energy	★★★
ExxonMobil	★★★
TotalEnergies	★★
GasTerra	★★

Sociaal

Enviem	★★★★
Gasunie (incl. EemsEnergyTerminal)	★★★★
Shell	★★★
NAM	★★★
ExxonMobil	★★★
Linde Gas	★★★
BP Nederland	★★★
VARO Energy	★★★
TotalEnergies	★★
GasTerra	★★

Governance

Enviem	★★★★
Gasunie (incl. EemsEnergyTerminal)	★★★
Shell	★★★
NAM	★★★
Linde Gas	★★★
BP Nederland	★★★
ExxonMobil	★★★
TotalEnergies	★★
VARO Energy	★★
GasTerra	★★

2,5 maand

korter is de verwachte levensduur van inwoners van Wijk aan Zee door de uitstoot van Tata Steel

Bron: RIVM

Duurzame energie; kansen voor de toekomst

ENVIEM heeft als succesvolle multi-brand retailer in de olie- en brandstoffenbranche de strategische keuze gemaakt om stappen te maken in de richting van duurzaamheid. In een kort tijdsbestek zijn, dankzij acquisities en autonome groei, grote stappen gezet. Stappen die de duurzame-groeiambities van ENVIEM onderstrepen.

“**E**NVIEM is in bijna 75 jaar uitgegroeid tot een internationale speler in de olie- en brandstofbranche, onder meer met het sterk groeiende merk TinQ, actief in Nederland, België en Duitsland. Maar de wereld verandert en hier zien wij als onderneming veel kansen”, vertelt Carlo Binken, CFO van ENVIEM Holding. In relatief korte tijd is het belang van niet-fossiele energieoplossingen sterk toegenomen. Zowel consumenten als bedrijven schakelen steeds meer over op duurzame energie. Binken: “Dat sluit perfect aan bij onze filosofie: onze *brands in motion* zorgen door hun continue wrijving voor de creatie van energie ten behoeve van een duurzame ontwikkeling. ‘BE THE ENERGY’ is dan ook onze corporate slogan.”

Zijn collega Martijn Spierenburg, directeur operations van de Holding, vertelt dat ENVIEM zich heeft ontwikkeld tot een onderneming die op meerdere

fronten actief is. Naast de bemande en onbemande tankstations, ‘retail’, richt het concern zich op de levering van ‘lubricants’ (smeermiddelen) en het verwerken van olie-restproducten. Binken haakt aan: “Dat zijn allemaal activiteiten waarin fossiel centraal staat. Daarom hebben we de afgelopen twee jaar onze strategie herijkt. We hebben eerst gekeken naar trends en tendensen in de maatschappij. Dan zie je dat elektrificatie onomkeerbaar doorzet en dat zaken als e-mobility steeds meer de overhand nemen. Dit heeft ertoe geleid dat wij hebben besloten om enerzijds aanwezig te willen blijven in de olie- en brandstofbranche zolang de markt dat vraagt, maar anderzijds ook onze krachten te bundelen om op het nieuwe speelveld een speler van belang te worden.”

Acquisities

Een belangrijk besluit, want ENVIEM is een van de grootste familiebedrijven van Nederland. Spierenburg: “We hebben

Carlo Binken

Martijn Spierenburg

DEEL ONLINE

is Hezelaer Energy nóg aantrekkelijker geworden voor grote klanten.”

Nieuwe ontwikkelingen en innovaties

De duurzame strategie van ENVIEM is breed opgezet. “We hebben nu zelfs een warmtenet in Terheijden, dat duurzame warmte levert aan 120 woningen en het lokale bedrijfsleven”, zegt Spierenburg. “En we hebben dit voorjaar nog een belang genomen in het bedrijf Dutch Charge, gespecialiseerd in laadoplossingen.”

ENVIEM houdt de ontwikkelingen nauwgezet in de gaten. Zo wordt er gekeken naar biobrandstoffen en de toepassing van waterstof. “Dit laatste heeft nogal wat voeten in de aarde, vooral vanwege de vergunningen, maar als waterstof belangrijk wordt, zijn wij er klaar voor.”

Binken: “Nog zo’n innovatie waar we naar kijken: de opslag van energie in batterijen en trading vanuit batterijen. Er ontstaan allerlei aanpalende energiemerken en daar willen we zeker een rol in spelen.”

Intern duurzaam

Spierenburg: “Daarnaast houden wij ons intern bezig met de energietransitie. Zo zullen volgend jaar al onze tankstations volledig draaien op energie van onze eigen windmolens en zonnepanelen. Hiermee zijn we dan volledig zelfvoorzienend.”

Al met al, stelt het tweetal, heeft ENVIEM een belangrijke stap gezet om de toekomst te waarborgen. Binken: “Het bedrijf is in de jaren vijftig begonnen als lokale oliehandelaar en is nog steeds een familieconcern dat consequent bouwt aan de toekomst. We kunnen nu onszelf en onze klanten meenemen in de energietransitie om vervolgens stap voor stap het bedrijf verder uit te bouwen binnen de energiebranche.”

‘Als waterstof belangrijk wordt, zijn wij er klaar voor’

een jaarmet van circa 2,4 miljard euro, verspreid over ongeveer zeshonderd tankstations in vijf landen, en verschillende andere bedrijven. Dit willen we nog een flink aantal jaren continueren, maar zeker met nog meer focus op duurzaamheid.”

Om dit te kunnen uitvoeren heeft ENVIEM de afgelopen jaren acquisities gepleegd die toegevoegd zijn aan de nieuwe Energie-divisie. De belangrijkste hiervan is Hezelaer Energy, een leverancier van duurzame energie. Hezelaer levert vooral elektriciteit. Dit wordt opgewekt in twee eigen windparken, vijf zonneparken en via zestig tot zeventig exclusieve contracten met zonneweides. Binken: “Voorheen richtte Hezelaer Energy zich vooral op de zakelijke

markt, maar inmiddels ook op de particuliere markt. We hebben zo’n 70.000 aansluitingen aan wie we elektriciteit en gas leveren. We draaien hiermee een omzet van 150 miljoen euro en dit is nog maar het begin, want we willen dit significant uitbreiden.”

ENVIEM heeft ervoor gekozen om de markt van duurzame energie te betreden middels overnames, omdat hiermee op korte termijn resultaten kunnen worden geboekt. Vervolgens wil het bedrijf de nieuwe activiteiten verder ontwikkelen en uitbouwen. Binken: “Hezelaer bijvoorbeeld, is in twee jaar tijd gegroeid van 10.000 naar 70.000 aansluitingen. Omdat wij als groot concern erachter zijn gaan staan,

André van Troost

LELY

Bouwen aan de Boerderij van de Toekomst

Voor het boerenbedrijf begint een nieuw tijdperk. Lely, de grootste robotproducent in Nederland, bouwt eraan mee. Slimme systemen op basis van kunstmatige intelligentie (AI) helpen de boer om het welzijn van de koe en de boer te verbeteren.

Melkveebedrijven zijn al verregaand geautomatiseerd met melkrobots (Lely Astronaut), maairobots (Lely Exos) en voerrobots (Lely Vector). Nu doet ook AI haar intrede. In Lely's visiedocument 'Farm of the Future' staat omschreven waarom die innovaties nodig zijn en hoe het boerenbedrijf ook in de toekomst een rendabele en duurzame voedselproducent kan zijn. Lely wil bijdragen aan een duurzame melkveehouderij met lagere emissies, verbeterde bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit, maar ook aan het verhogen van de productiviteit. "Onze innovaties komen aan de hele samenleving ten goede", zegt CEO André van Troost. "De vraag naar zuivel neemt wereldwijd toe met 2%. De boer

moet dus blijven boeren, op een maatschappelijk geaccepteerde manier."

AI in de stal

Lely's robots worden steeds vernuftiger. Een goed voorbeeld is Lely's nieuwste innovatie Zeta, een systeem dat in de stal wordt opgehangen om koeien te monitoren. Zeta verzamelt informatie met gebruik van AI, slimme algoritmen, camera's en ledverlichting om de gezondheid van de koe en het welzijn van de boer verder te verbeteren. Een dataplatform genereert notificaties en analyseert gegevens om gedrag te herkennen en voorspellen. "Zeta houdt koe en kalf dag en nacht in de gaten", zegt Van Troost. "Zo kan technologie bijdragen aan het verbeteren van

dierenwelzijn. Onze engineers willen de planeet beter achterlaten dan ze haar aantreffen. Er is nog veel mogelijk. Wereldwijd is maar 5% gerobotiseerd in de melkveehouderij."

Uitdagingen van morgen

Van Troost ziet een positieve toekomst voor de melkveehouder. "De wereldwijde vraag naar voedsel neemt in de komende dertig jaar toe met 70%. Boeren blijven hard nodig om dat voedsel te produceren. En om al die monden te voeden, hebben we handjes nodig. Maar omdat die er steeds minder zijn, kunnen robots een belangrijk deel van het werk doen." Van Lely's omzet gaat 8% naar R&D. Die kijkt tien jaar vooruit, om de uitdagingen van morgen tijdig aan te pakken. "Onze prestaties zijn aan die van de boer verbonden. Heeft hij het lastig, dan hebben wij het lastig. Dat houdt ons scherp", aldus Van Troost. "Door slim te innoveren kunnen we het leven van de boer makkelijker maken. Voor een gezond rendement en een gezonde leefomgeving." ◀

'Slimme AI-systemen helpen het welzijn van de koe en de boer te verbeteren'

DEEL ONLINE

Versnellen

Waar de waardering voor bedrijven in transport, logistiek en het personenvervoer deze categorie negatief beïnvloedt, zorgt de hoge score op ecologische duurzaamheid in de lucht- en scheepvaart voor een impuls.

Vanaf 2040 moeten alle nieuwe vrachtwagens en bussen emissievrij zijn. Die transitie komt stapsgewijs op gang: momenteel rijden er in Nederland ruim 8.000 elektrische bestelbussen (3,1 procent van het totaal) en bijna 500 elektrische vrachtwagens rond (0,7 procent). Bedrijfsvoertuigen zorgden volgens de meest recente CBS-cijfers voor bijna 41 procent van de CO₂-uitstoot van het wegverkeer, een percentage dat sinds referentiejaar 2019 met 4 tot 5 procent is toegenomen.

Lijn- en tourbussen hebben een kleiner aandeel (1,3 procent) en lieten van alle wegvoertuigen de sterkste emissiedaling zien, van ruim 30 procent. Dat het OV als duurzame vervoerder desondanks minder positief gewaardeerd wordt, komt wellicht doordat de frequentie en kwaliteit nog steeds niet terug zijn op het niveau van voor corona. Bij het streekvervoer is de dienstregeling met het schrappen van ritten en volledige lijnen soberder dan voor de pandemie. En de punctualiteit van de treinen bereikte in 2023 met 89,7 procent het laagste punt in ruim 20 jaar.

Zakelijke beslissers kijken daarentegen positiever naar de lucht- en scheepvaart. Beide sectoren hebben ambitieuze doelstellingen geformuleerd, waaronder elektrificatie (het eerste uitstootvrije binnenvaartschip vaart al rond) en vliegen op waterstof, en het overstappen op duurzamere en schonere brandstoffen.

** De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400*

29

Nederlandse steden willen een zero-emissiezone invoeren

Bron: Rijksoverheid

Maritieme- en luchtvaartsector

*Top 10

- 01 Van Oord
- 02 Damen Shipyards
- 03 SBM Offshore
- 04 Royal Boskalis Westminster
- 05 Verolme
- 06 Airbus
- 07 KLM
- 08 Stena Line
- 09 Heinen & Hopman
- 10 GKN Aerospace

Ecologisch

Van Oord	★★★★
SBM Offshore	★★★★
Verolme	★★★★
Airbus	★★★★
Royal Boskalis Westminster	★★★
GKN Aerospace	★★★
KLM	★★★
Damen Shipyards	★★★
Heinen & Hopman	★★★
Transavia (KLM)	★★★

Sociaal

Verolme	★★★★
Damen Shipyards	★★★
Airbus	★★★
Stena Line	★★★
KLM	★★★
Van Oord	★★★

RESULTATEN

Logistiek (incl. maritieme- & luchtvaartindustrie)

Royal Boskalis Westminster	★★★
Heinen & Hopman	★★★
SBM Offshore	★★★
Transavia (KLM)	★★★

Governance

SBM Offshore	★★★★
Royal Boskalis Westminster	★★★★
Van Oord	★★★
Stena Line	★★★
GKN Aerospace	★★★
Damen Shipyards	★★★
Fugro	★★★
Heinen & Hopman	★★★
KLM	★★★
Airbus	★★★

Personenvervoer

*Top 10 ⇨⇨

01 RET
02 NS (Nederlandse Spoorwegen)
03 DFDS
04 HTM Personenvervoer
05 Qbuzz
06 Arriva
07 Connexxion (Transdev Nederland)
08 Keolis Nederland
09 GVB Amsterdam
10 Munckhof Groep

150.000

vrachtwagens moeten in 2050 vervangen zijn door een uitstootvrije variant

Bron: ING

483.000

Is de capaciteit voor vluchten op Schiphol in 2024

Bron: Schiphol

Ecologisch

RET	★★★★
HTM Personenvervoer	★★★
NS (Nederlandse Spoorwegen)	★★★
DFDS	★★★
Arriva	★★★
Connexxion (Transdev Nederland)	★★★
GVB Amsterdam	★★★
Qbuzz	★★★
Keolis Nederland	★★★
Munckhof Groep	★★★

Sociaal

RET	★★★
DFDS	★★★
NS (Nederlandse Spoorwegen)	★★★
Qbuzz	★★★
HTM Personenvervoer	★★★
Arriva	★★★
GVB Amsterdam	★★★
Keolis Nederland	★★★
Connexxion (Transdev Nederland)	★★★
EBS	★★★

Governance

HTM Personenvervoer	★★★
DFDS	★★★
NS (Nederlandse Spoorwegen)	★★★
Arriva	★★★
Qbuzz	★★★
Keolis Nederland	★★★
RET	★★★
Connexxion (Transdev Nederland)	★★★
GVB Amsterdam	★★★
Munckhof Groep	★★

Logistiek (incl. maritieme- & luchtvaartindustrie)

Transport en logistiek

*Top 10

01	GLS
02	Nijhof-Wassink Groep
03	Vos Logistics
04	PostNL
05	Bleckmann
06	APM Terminals
07	DHL
08	DSV
09	De Rijke Group
10	FedEx

Ecologisch

DSV	★★★★
Vos Logistics	★★★★
APM Terminals	★★★★
CEVA Logistics	★★★
DHL	★★★
De Rijke Group	★★★
GLS	★★★
PostNL	★★★
Nijhof-Wassink Groep	★★★
MyParcel	★★★

€263,9 miljoen

wordt vanuit het Nationaal Groeifonds geïnvesteerd in het energiezuiniger maken van de luchtvaart

Bron: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

40%

minder CO₂ wil de binnenvaart uitstoten in 2030 ten opzichte van 2015.

Bron: ING

Sociaal

GLS	★★★★
Vos Logistics	★★★★
Nijhof-Wassink Groep	★★★★
Bleckmann	★★★★
De Rijke Group	★★★★
PostNL	★★★
APM Terminals	★★★
CB	★★★
DHL	★★★
FedEx	★★★

Governance

GLS	★★★★
Nijhof-Wassink Groep	★★★★
PostNL	★★★★
Vos Logistics	★★★
Bleckmann	★★★
DHL	★★★
UPS	★★★
FedEx	★★★
DSV	★★★
APM Terminals	★★★

Jouw merk onder de aandacht bij scaleups

Word partner van hét scaleup
netwerk 'Challenger50'.

MT/Sprout werkt al jaren aan een exclusief
netwerk van snelgroeiende scaleups, inmiddels
zo'n 500 founders groot. Wij zoeken partners die:

- relevante kennis willen delen
- toegang willen tot scaleup-founders
- hun merk- en naamsbekendheid willen vergroten

Word
partner

mt/sprout
/C50

Doorstromen

Opvallend is dat de auto-industrie als sector positiever gewaardeerd wordt dan de duurzame mobiliteitsbranche. Dat heeft wellicht te maken met de enorme groei die elektrisch rijden doormaakt. Automotieve dienstverleners worden daarentegen kritischer beoordeeld, met name op sociale duurzaamheid.

Momenteel rijden er in Nederland ruim 530.000 elektrische en 350.000 hybride auto's rond. Dat gaat om een aandeel van respectievelijk 5,8 en 3,9 procent op het totaal. Dat zien we terug in de uitstoot van het wegverkeer: vergeleken met referentiejaar 2019 stoten personenwagens volgens het CBS ruim 11 procent minder CO₂ uit. Zakelijk is de EV ook aan een opmars bezig. In 2023 legden zakelijke rijders voor het eerst meer kilometers elektrisch af (5,9 miljard) dan op diesel (3,6 miljard). Al blijft de benzineauto voorlopig de grote favoriet.

Hyundai was de eerste fabrikant die met waterstofauto's aan het experimenteren sloeg, vermoedelijk een van de redenen dat het bedrijf door zakelijke beslissers tot koploper in de auto-industrie is gekozen. Het bedrijf investeert in samenwerking met We Drive Solar ook in deelvervoer. Net als Snappcar, GO Sharing, Greenwheels en MyWheels, die we in de SD400 terugvinden bij duurzame mobiliteit. Volgens het kabinet is deelmobiliteit een belangrijk middel om (groeiende) steden bereikbaar en leefbaar te houden. Net als vaker de fiets pakken: koploper Swapfiets wil volgend jaar de eerste 100 procent circulaire fietsen op de weg.

** De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400*

Auto-industrie & Toeleveranciers

*Top 10 ▷▷

01	Hyundai Motor Netherlands
02	Volvo Cars
03	Tesla Motors Netherlands
04	Yamaha
05	BMW Group Nederland
06	Scania
07	Nedschroef
08	Apollo Tyres (vh Apollo Vredestein)
09	Ford Nederland
10	Ebusco

Ecologisch

Hyundai Motor Netherlands	★★★★
BMW Group Nederland	★★★★
Volvo Cars	★★★★
Tesla Motors Netherlands	★★★★
VDL Groep	★★★
Scania	★★★
Ford Nederland	★★★
Mercedes-Benz	★★★
Nedschroef	★★★
Bosal Nederland	★★★

Sociaal

Nedschroef	★★★★
Tesla Motors Netherlands	★★★★
Hyundai Motor Netherlands	★★★★
Apollo Tyres (vh Apollo Vredestein)	★★★★
Volvo Cars	★★★★
Ford Nederland	★★★
Ebusco	★★★
Yamaha	★★★
BMW Group Nederland	★★★
Scania	★★★

Governance

Yamaha	★★★★
Volvo Cars	★★★★
Scania	★★★★
Hyundai Motor Netherlands	★★★★
Apollo Tyres (vh Apollo Vredestein)	★★★★
Tesla Motors Netherlands	★★★★
Nedschroef	★★★
Ford Nederland	★★★
Fiat Chrysler Automobiles	★★★
BMW Group Nederland	★★★

RESULTATEN

Automotive dienstverlening (schadebedrijven, dealers, leasemaatschappijen)

*Top 10

01 Riva Holding
02 Ayvens (vh Leaseplan, ALD Automotive)
03 SchadeNet (vh Care Schadeservice)
04 BMW Financial Services
05 Carglass (Belron Holland)
06 Dutchlease
07 Louwman Group
08 Athlon
09 Hedin Automotive (vh. Stern)
10 Alphabet Nederland

Ecologisch

Riva Holding	★★★★
SchadeNet (vh Care Schadeservice)	★★★★
Pouw	★★★
BMW Financial Services	★★★
Carglass (Belron Holland)	★★★
Ayvens (vh Leaseplan, ALD Automotive)	★★★
Dutchlease	★★★
Louwman Group	★★★
Broekhuis	★★★
Wensink	★★★

Sociaal

Ayvens (vh Leaseplan, ALD Automotive)	★★★★
Hedin Automotive (vh. Stern)	★★★★
Riva Holding	★★★
SchadeNet (vh Care Schadeservice)	★★★
Carglass (Belron Holland)	★★★
AutoBinck	★★★
Athlon	★★★
BMW Financial Services	★★★
DirectLease	★★★
Louwman Group	★★★

Governance

Ayvens (vh Leaseplan, ALD Automotive)	★★★★
Riva Holding	★★★★
Dutchlease	★★★★
SchadeNet (vh Care Schadeservice)	★★★★
BMW Financial Services	★★★★
Athlon	★★★
Alphabet Nederland	★★★
Carglass (Belron Holland)	★★★
Euromaster	★★★
ActivLease	★★★

Duurzame mobiliteit

Top 8

01 Swapfiets
02 ARN (Auto Recycling Nederland)
03 SnappCar
04 GO Sharing
05 Greenwheels
06 Squad Mobility
07 Cyclis Bike Lease
08 MyWheels

Ecologisch

Swapfiets	★★★★
SnappCar	★★★★
GO Sharing	★★★★
Greenwheels	★★★★
Cyclis Bike Lease	★★★
ARN (Auto Recycling Nederland)	★★★
MyWheels	★★★
Squad Mobility	★★★

Sociaal

Swapfiets	★★★★
ARN (Auto Recycling Nederland)	★★★★
Greenwheels	★★★★
SnappCar	★★★
Squad Mobility	★★★
Cyclis Bike Lease	★★★
GO Sharing	★★★
MyWheels	★★★

Governance

ARN (Auto Recycling Nederland)	★★★★
Swapfiets	★★★★
SnappCar	★★★★
Squad Mobility	★★★
GO Sharing	★★★
Greenwheels	★★★
Cyclis Bike Lease	★★★
MyWheels	★★★

99.898

was het aantal nieuw
verkochte elektrische
personenauto's in 2024

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

‘Verduurzamen is een werkwoord’

Wie wil verduurzamen, moet vaak een investering plegen. Dit kan alleen als de financiële basis op orde is. Verduurzaming en een dergelijke financiële gezondheid gaan dus hand in hand. Vandaar dat ING Nederland duurzaamheid een integraal onderdeel van zijn bedrijfsvoering heeft gemaakt.

“Als je iedere maand de eindjes aan elkaar moet knopen, denk je niet aan verduurzaming van je woning. Dan is er geen ruimte in je hoofd voor het energielabel van je woning. Dit gaat ook op voor het bedrijfsleven. Ook daar komt verduurzaming meer in beeld als de financiële basis op orde is.”

Meer dan korting

Leon Wijnands, directeur duurzaamheid ING Nederland, vindt er geen doekjes om: “Er is onmiskenbaar een correlatie tussen financiële gezondheid en verduurzaming. Vandaar ook dat wij ons anders zijn gaan opstellen. In plaats van louter vanuit de financiering te kijken (vaak de eindfase in het proces van de klant), zijn we ook vanuit de beginfase van het klantproces gaan kijken: wat drijft bedrijven en huishoudens om te verduurzamen, waar lopen ze tegenaan en hoe kunnen wij hobbels wegnemen?”

Hij vertelt dat de bank in het verleden dacht een belangrijke bijdrage aan verduurzaming te kunnen leveren door korting te geven op de financiering van duurzame projecten. “Maar niemand gaat zonnepanelen op z’n dak leggen alleen omdat-ie korting op de lening krijgt van ING. En ook bij bedrijven is goedkope financiering niet de drijfveer die aanzet tot verduurzaming. Die keuze begint bij totaal andere elementen. Dan heb je het over overheidsmaatregelen, geopolitieke ontwikkelingen en belangrijke zaken als consistentie van beleid. En natuurlijk het bedrijfsresultaat. Hoe beter dat is, hoe gemakkelijker het is om te investeren in verduurzaming.”

Inclusiever

Wijnands legt uit dat hij het bewust liever heeft over verduurzamen dan over duurzaamheid. “Als je het over duurzaamheid hebt, gaat het al snel over een status: de een is duurzamer dan de ander, terwijl iedereen de beweging

Leon Wijnands

DEEL ONLINE

voor de financiële sector. Wij hebben een eigen verantwoordelijkheid. We moeten uitgaan van de klantreis en dan is financiering eerder het sluitstuk dan het beginstuk. Wij moeten veel beter begrijpen hoe die reis eruitziet en welke rol wij daarin kunnen spelen. Bijvoorbeeld: wat houdt bedrijven tegen om te verduurzamen? Is dat financiering of speelt bijvoorbeeld iets anders, zoals netcongestie? Of speelt een bedrijf zich uit de markt als het als enige in z'n sector dure maatregelen neemt?"

Bijdrage leveren

"Wij kunnen als bank dankzij onze omvang, ons klantenbestand en onze opgedane kennis een bijdrage leveren. Wij kunnen zaken agenderen en klanten meenemen in zo'n proces. Kijk bijvoorbeeld naar onze hypotheek. We zeggen niet alleen: 'U kunt korting krijgen op uw A-labelfinanciering', maar begeleiden de klant in z'n reis. Je kunt bij ons op de site je postcode invoeren en dan krijg je een 3D-versie van je woning te zien met de duurzame maatregelen die je kunt treffen en wat dit oplevert. Maar ook waar je subsidies kunt krijgen en we kunnen je zelfs in contact brengen met bedrijven die je hierbij kunnen helpen."

Wijnands besluit: "Als je naar verduurzaming van het bedrijfsleven kijkt, zie je dat we enorm veel kennis van sectoren in huis hebben. Wij delen die kennis graag met onze klanten om tot verduurzaming over te gaan. Uiteindelijk zal er geïnvesteerd moeten worden en daar komt dan financiering in beeld en ook hier spelen we uiteraard graag een rol in. Ons doel is niet alleen een groene balans; ons doel is een groene maatschappij."

'Ons doel is niet alleen een groene balans; ons doel is een groene maatschappij'

naar verduurzaming kan maken. Er is al genoeg polarisatie in de wereld. Als we vanuit het duurzame wereldje daar ook een schepje bovenop doen, komt dat de transformatie waar we naar streven niet ten goede."

Bovendien, stelt hij, is het inclusiever om het over verduurzamen te hebben. "Want iedereen kan een bijdrage leveren, bijvoorbeeld door van een F- naar een B-label te gaan. Je kunt je gedrag aanpassen, andere keuzes maken, noem maar op. We zijn een pilot met andere banken gestart, waarbij financiële coaches huiseigenaren in energiearmoede informeren over het financieren van energiebesparende maatregelen met producten van het Warmtefonds. We

staan als maatschappij voor een enorme transformatieopgave waarin we zo snel mogelijk dingen anders moeten gaan doen en hier kan iedereen een rol spelen. We werken dan ook nauw samen met andere banken en partijen om dit te bereiken. Verduurzaming versnellen is geen 'one bank act'."

Verantwoordelijkheid

Voor het bedrijfsleven is de problematiek breed, stelt Wijnands: "Je hebt in vrijwel elke sector een andere technologie nodig. In de staalindustrie wil je op een andere manier staal produceren, in de auto-industrie wil je overstappen naar elektriciteit of waterstof. Maar één ding is zeker: alle spelers in die sectoren moeten iets doen en dit geldt zeker ook

Duurzame ontwikkeling

BLAUWHOED ONTWIKKELT LEEFOMGEVINGEN IN DE BREEDSTE ZIN VAN DUURZAAMHEID. BEHALVE MILIEU IS WELZIJN BELANGRIJK. “WIJ WILLEN DAT MENSEN LANG, GEZOND EN GELUKKIG KUNNEN LEVEN IN EEN ZORGZAME OMGEVING.”

Blauwhoed is een van de oudste ontwikkelaars van Nederland (1616). De focus ligt tegenwoordig op een thuis bouwen, niet een huis, stelt algemeen directeur Phillip Smits. “Ons doel is een omgeving creëren waar mensen lang, gezond en gelukkig leven. Klanten zijn onder andere woningcorporaties, institutionele beleggers en particulieren. Maar het gaat vooral om de gebruikers. Die moeten ook over dertig jaar nog blij zijn met waar ze wonen.”

De maatschappelijke meerwaarde hiervan is meer welzijn van bewoners, weet directeur studio Yvonne van Mierlo. “Wij willen dat bereiken door mét hen te ontwikkelen – cocreatie – en door gedragsgerichte en natuur-inclusieve ontwikkeling. Zodat mensen betrokken

zijn, elkaar ontmoeten en verbonden zijn.” Het is nu vaak een kwestie van eerst geloven en dan zien, stelt Van Mierlo. “Maar wij willen wat wij beogen meetbaar maken, om het effect en de waarde van welzijn en toekomstbestendige leefomgevingen te bewijzen.” Smits en Van Mierlo benadrukken dat ook in de huidige woningcrisis kwaliteit voorop moet staan. “Niemand wordt gelukkig op een plek die of niet fijn of onveilig is. Je hebt dan wel onderdak, maar geen thuis. Dit geldt voor jong én oud, want kwaliteit overleeft alles.” Passie, waardevol en verbindend zijn dan ook kernwaarden van Blauwhoed: richting eindgebruiker én de eigen mensen. Smits: “Als je er niet in gelooft, wordt het een verkoopverhaal. Bij Blauwhoed zit het in ons DNA.” ◀

DEEL ONLINE

Circulair ondernemen

SPIE IS EEN TOONAANGEVENDE MULTITECHNISCHE DIENSTVERLENER. MET HAAR BREDE EXPERTISE HELPT ZIJ BEDRIJVEN DUURZAMER TE WORDEN. “CIRCULAIR ONDERNEMEN IS HET NIEUWE CO₂.”

Om volledig duurzaam te worden, is meer nodig dan de energietransitie. “Bedrijven moeten werk gaan maken van circulair ondernemen”, zegt Mimoun el Yattoui, directeur SHEQ, CSR & Risk. “Omdat de circulaire economie nog in de kinderschoenen staat, zijn er weinig kant-en-klare oplossingen voorhanden. Er moet nog veel geïnoveerd worden, vooral in maatwerk. Dit kan alleen in nauwe samenwerking met onze klanten en leveranciers. Door hun wensen en mogelijkheden als uitgangspunt te nemen, dragen we bij aan het toekomstbestendig maken van hun business.”

El Yattoui ziet hierbij bijvoorbeeld veel kansen in het ontwikkelen van technische oplossingen ‘as a service’, zoals

licht of warmte. “Denk aan het installeren van de meest duurzame apparatuur, maar ook aan het beheren en het eventueel refurbishen of recyclen ervan. Door dit allemaal als een service aan te bieden, kun je de klant optimaal ontzorgen. Inclusief de juridische kaders, zoals veiligheid en garantie na refurbishing. Maar ook het verzamelen en verwerken van bijvoorbeeld verbruiksdata in het kader van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Net als SPIE hebben veel bedrijven hun CO₂-cijfers in de categorie Scope 1 en 2 op orde. De komende jaren willen we met onze klanten nog beter inzicht krijgen in de uitstoot op Scope 3. En circulariteit geeft hier de mogelijkheid toe.” ◀

DEEL ONLINE

(Semi-) publieke & non-profit organisaties

Bomen en luiers

Het bedrijfsleven draagt een grote verantwoordelijkheid voor de verduurzaming van de economie, maar het is de overheid die de transitie met wettelijke kaders kan versnellen. Niet verwonderlijk dus dat we drie ministeries hoog in de ranking aantreffen – zoals de positieve waardering van ngo's als Greenpeace ook geen verrassing is.

Wel verrassend is dat het om Defensie, Financiën en Justitie & Veiligheid gaat – al zijn alle ogen in deze roerige geopolitieke tijden op Defensie gericht. Hier wordt gewerkt aan een duurzame krijgsmacht die is toegerust op de effecten van klimaatverandering, onafhankelijk van fossiele brandstoffen kan opereren en circulair werkt. Provincies en gemeenten worden minder positief beoordeeld. Al zijn er uitschieters, want Alkmaar eindigt hoog in de bovenste regionen. Naast bekende initiatieven als tegelwippen en subsidies om woningen te verduurzamen, wil deze gemeente in 2030 minimaal 5.000 bomen planten en worden er voor gezinnen proeven georganiseerd met wasbare luiers.

Ziekenhuizen en medische centra – goed voor 7 procent van de totale CO₂-uitstoot in Nederland en 13 procent van het grondstofverbruik - blijven volgens zakelijke beslissers achter op ESG-gebied. Ook onze opleidingsinstituten komen over het geheel genomen minder positief naar voren. Het onderwijs is een cruciale schakel in de transitie naar de nieuwe economie, maar lijkt te worstelen met de vraag hoe onderwerpen als klimaat, biodiversiteit en ongelijkheid een plaats in het curriculum krijgen.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Goede doelen & Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's)

Top 8 ▶▶

- 01 Greenpeace
- 02 Amnesty International
- 03 Wereld Natuurfonds
- 04 Dierenbescherming
- 05 Artsen zonder grenzen
- 06 KWF Kankerbestrijding
- 07 Zonnebloem
- 08 Nationale Postcode Loterij

Ecologisch

Greenpeace	★★★★
Amnesty International	★★★★
Wereld Natuurfonds	★★★★
Dierenbescherming	★★★★
Artsen zonder grenzen	★★★
KWF Kankerbestrijding	★★★
Zonnebloem	★★★
Nationale Postcode Loterij	★★★

Sociaal

Greenpeace	★★★★
Wereld Natuurfonds	★★★★
Amnesty International	★★★★
Dierenbescherming	★★★★
Artsen zonder grenzen	★★★
KWF Kankerbestrijding	★★★
Zonnebloem	★★★
Nationale Postcode Loterij	★★★

24
megaton

extra CO₂-reductie
is nodig om de klimaatdoelen
voor 2030 met 95 procent
zekerheid te halen

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving

RESULTATEN

(Semi-) publieke & non-profit organisaties

Governance

Greenpeace	★★★★
Amnesty International	★★★★
Wereld Natuurfonds	★★★★
Dierenbescherming	★★★
Artsen zonder grenzen	★★★
KWF Kankerbestrijding	★★★
Nationale Postcode Loterij	★★★
Zonnebloem	★★

Ministeries

*Top 10 ▷▷

01 Ministerie van Defensie
02 Ministerie van Financiën
03 Ministerie van Justitie en Veiligheid
04 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
05 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
06 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
07 Ministerie van Algemene Zaken
08 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
09 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
10 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ecologisch

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	★★★★
Ministerie van Defensie	★★★★
Ministerie van Financiën	★★★★
Ministerie van Justitie en Veiligheid	★★★★
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	★★★
Ministerie van Buitenlandse Zaken	★★★
Ministerie van Algemene Zaken	★★★
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	★★★
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	★★★
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	★★★

Sociaal

Ministerie van Defensie	★★★★
Ministerie van Financiën	★★★★
Ministerie van Justitie en Veiligheid	★★★★
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	★★★

2.300+

klimaatrechtszaken zijn er wereldwijd aangespannen

Bron: Sabin Center for Climate Change Law

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	★★★
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	★★★
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	★★★
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	★★★
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	★★★
Ministerie van Algemene Zaken	★★★

Governance

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	★★★★
Ministerie van Justitie en Veiligheid	★★★★
Ministerie van Financiën	★★★★
Ministerie van Defensie	★★★★
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	★★★★
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	★★★
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	★★★
Ministerie van Algemene Zaken	★★★
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	★★★
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	★★★

(Semi-) publieke & non-profit organisaties

Provincies en gemeenten

*Top 10 ▷▷

01	Gemeente Alkmaar	
02	Gemeente 's Hertogenbosch	
03	Gemeente Maastricht	
04	Gemeente Amsterdam	
05	Provincie Noord-Brabant	
06	Gemeente Utrecht	
07	Gemeente Rotterdam	
08	Gemeente Apeldoorn	
09	Provincie Limburg	
10	Gemeente Almere	

Ecologisch

Gemeente Maastricht	★★★★
Gemeente Alkmaar	★★★★
Gemeente 's Hertogenbosch	★★★★
Provincie Noord-Brabant	★★★★
Gemeente Amsterdam	★★★★
Provincie Zuid-Holland	★★★★
Provincie Zeeland	★★★
Gemeente Utrecht	★★★
Gemeente Almere	★★★
Gemeente Zoetermeer	★★★

Sociaal

Gemeente 's Hertogenbosch	★★★★
Gemeente Alkmaar	★★★★
Provincie Noord-Brabant	★★★★
Gemeente Zwolle	★★★★
Gemeente Amsterdam	★★★★
Gemeente Maastricht	★★★★
Gemeente Rotterdam	★★★
Gemeente Utrecht	★★★
Provincie Utrecht	★★★
Provincie Overijssel	★★★

125.000

extra banen moeten er in 2026 komen voor mensen met een arbeidsbeperking

Bron: Rijksoverheid

Governance

Gemeente Alkmaar	★★★★
Gemeente 's Hertogenbosch	★★★★
Gemeente Amsterdam	★★★★
Gemeente Utrecht	★★★★
Provincie Limburg	★★★★
Gemeente Maastricht	★★★
Gemeente Rotterdam	★★★
Gemeente Tilburg	★★★
Gemeente Apeldoorn	★★★
Gemeente Leeuwarden	★★★

Universiteiten, hogescholen en opleiders

*Top 10 ▷▷

01	Wageningen University	
02	TU Delft	
03	Hanzehogeschool Groningen	
04	HAN University of Applied Sciences	
05	Erasmus Universiteit Rotterdam	
06	Universiteit Utrecht	
07	Radboud Universiteit	
08	Avans Hogeschool	
09	Hogeschool Windesheim	
10	Firda	

Ecologisch

Wageningen University	★★★★
TU Delft	★★★★
Saxion	★★★
Radboud Universiteit	★★★
HAN University of Applied Sciences	★★★
Erasmus Universiteit Rotterdam	★★★
University of Twente	★★★
Hanzehogeschool Groningen	★★★
De Haagse Hogeschool	★★★
Hogeschool Windesheim	★★★

Sociaal

Wageningen University	★★★★
Erasmus Universiteit Rotterdam	★★★★
Universiteit Utrecht	★★★★
Hogeschool Windesheim	★★★★
TU Delft	★★★★
Hanzehogeschool Groningen	★★★★
Saxion	★★★
Firda	★★★
Radboud Universiteit	★★★
Rijksuniversiteit Groningen	★★★

RESULTATEN

(Semi-) publieke & non-profit organisaties

Governance

Wageningen University	★★★★
Avans Hogeschool	★★★★
Hanzehogeschool Groningen	★★★★
HAN University of Applied Sciences	★★★★
TU Delft	★★★
University of Twente	★★★
Firda	★★★
Universiteit Utrecht	★★★
De Haagse Hogeschool	★★★
Rijksuniversiteit Groningen	★★★

Ziekenhuizen en medische centra

*Top 10 >>>

01 Radboudumc
02 St. Antonius Ziekenhuis
03 Prinses Máxima Centrum
04 Martini Ziekenhuis
05 UMC Groningen (Rijksuniversiteit Groningen)
06 Rijnstate Ziekenhuis
07 Albert Schweitzer Ziekenhuis
08 Jeroen Bosch Ziekenhuis
09 Medisch Spectrum Twente
10 UMC Utrecht (Universiteit Utrecht)

Ecologisch

Radboudumc	★★★★
St. Antonius Ziekenhuis	★★★★
Prinses Máxima Centrum	★★★★
Jeroen Bosch Ziekenhuis	★★★★
Rijnstate Ziekenhuis	★★★
Albert Schweitzer Ziekenhuis	★★★
Máxima MC	★★★
Erasmus MC	
(Erasmus Universiteit Rotterdam)	★★★
Martini Ziekenhuis	★★★
UMC Utrecht (Universiteit Utrecht)	★★★

Sociaal

Radboudumc	★★★★
Prinses Máxima Centrum	★★★★
St. Antonius Ziekenhuis	★★★★
Martini Ziekenhuis	★★★
UMC Groningen	
(Rijksuniversiteit Groningen)	★★★
Albert Schweitzer Ziekenhuis	★★★
UMC Utrecht (Universiteit Utrecht)	★★★
Leids Universitair Medisch Centrum	★★★
Rijnstate Ziekenhuis	★★★
Amsterdam UMC	★★★

Governance

St. Antonius Ziekenhuis	★★★★
Martini Ziekenhuis	★★★★
Radboudumc	★★★
Prinses Máxima Centrum	★★★
Jeroen Bosch Ziekenhuis	★★★
Medisch Spectrum Twente	★★★
Rijnstate Ziekenhuis	★★★
Amphia ziekenhuis	★★★
UMC Groningen	
(Rijksuniversiteit Groningen)	★★★
Máxima MC	★★★

16%

van het voortgezet onderwijs heeft duurzaamheid schoolbreed verankerd

Bron: Leren voor Duurzame Ontwikkeling

Baas over je eigen data

Europese wetgeving op het vlak van privacy en datasoevereiniteit, en nieuwe technologieën veranderen het speelveld van digitale gegevensuitwisseling. Managing Director Sander Odijk en Strategy & Portfolio Director André Kila van Visma Connect leggen uit hoe zij met SureSync daar duurzame oplossingen voor hebben.

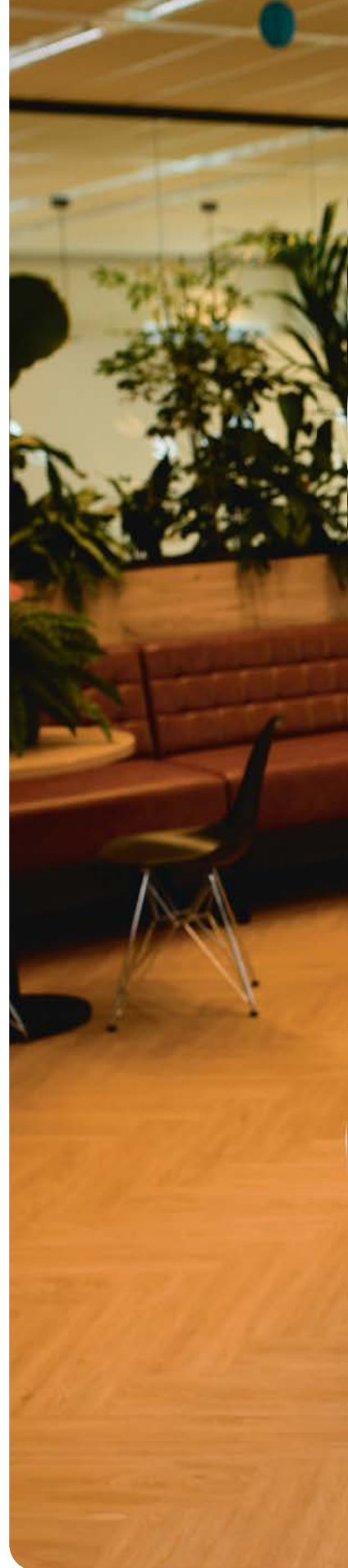
Head of Performance Mathieu Heijboer van Team Visma | Lease a Bike kijkt op zijn tablet om te zien wat concurrent Tadej Pogačar van UAE Team Emirates doet. De informatie komt rechtstreeks van de controlekamer in Den Bosch. SureSync stuurt de data naar hem en de andere coaches in de wagens die de renners begeleiden tijdens de rit. “Met publieke informatie zoals koersradio en tv kunnen renners via slimme software worden gevolgd. Deze actuele data helpt de coach in de auto zijn strategie beter te bepalen en renners aan te sturen. Wij verzamelen en leveren het snel via onze beveiligde oplossing voor gegevensuitwisseling”, vertelt Sander Odijk. “Dit werk doen wij dagelijks voor Digipoort. Over deze digitale infrastructuur gaan jaarlijks miljoenen belastingaangiften en gegevens als loonheffingen naar de Belastingdienst. Geen enkel bericht raakt zoek of in verkeerde handen.” Visma Connect is een van de 180+

ICT-bedrijven die tot het Noorse Visma-concern behoren. Odijk en zijn collega André Kila spreken van ‘een federatie van bedrijven’ met een omzet van bijna 2,7 miljard euro, wat het een van de grootste SaaS-software dienstverleners van Europa maakt. “Visma is geen samenvoeging van onderdelen”, duidt Odijk. “Ieder heeft zijn eigen bestaansrecht en marktpositie.”

Kila: “De Visma-cultuur zet mensen voorop, zowel klanten als medewerkers. Onze werknemers kennen de overheid en sectoren als healthcare en logistiek goed, mede door hun lange ervaring. Thought leadership is echt van toepassing op Visma Connect.”

Beheer taxonomieën

Sinds 2012 onderhoudt Visma Connect Digipoort, het ‘elektronische postkantoor’ van de Rijksoverheid. “Digipoort ontvangt, controleert en bevestigt berichten namens organisaties”, legt Odijk in het kort de werking uit. “Niet

André Kila

Sander Odijk

DEEL ONLINE

naam SureSync brengt het dat op de markt, waarbij hedendaagse technologie als cloud, AI en actuele Europese wetgeving hand in hand gaan. “Het is gebouwd volgens de nieuwste architectuurprincipes: federatief, decentraal”, legt Kila de oplossing verder uit. “Europese wetgeving eist meer privacy en datasoevereiniteit, eigenaarschap over je gegevens. Datastation as a Service (DaaS) maakt deel uit van het SureSync-portfolio. Jij hebt als eigenaar de volledige controle over wat, hoe en met wie je data deelt. Het is de basis voor alle gegevensuitwisseling in Europa.”

Minder werk, meer tijd

Samen met ZilliZ, een Visma-onderneming die een ERP-systeem levert voor zorgboerderijen, gaat Visma Connect in 2025 DaaS aanbieden. “Meer dan tienduizend zorgboerderijen moeten informatie leveren aan onder andere zorgverzekeraars en het Zorginstituut Nederland. Met onze DaaS gekoppeld aan ZilliZ kunnen zij de regie over hun informatie voeren”, aldus Odijk. “Er zijn minder handelingen nodig voor het verzamelen, waardoor er meer tijd beschikbaar is voor de primaire zorgwerkzaamheden. De toekomst van deze ontwikkeling is dat je vanaf je smartphone data kunt gaan delen als je daar een verzoek voor krijgt. In je e-wallet zit dan de gevalideerde data. Het ondersteunt de trend van papieren handtekening naar rechtsgeldig digitaal ondertekenen. Deze ontwikkeling zet de komende jaren verder door. Met SureSync kunnen we hieraan bijdragen door informatie-uitwisseling op een solide en betrouwbare manier mogelijk te maken.”

‘Bij SureSync gaat betrouwbaarheid boven alles’

alleen voor de Belastingdienst, ook voor UWV, KVK, DUO, DNB en departementen.” Dit gebeurt 24/7 betrouwbaar en veilig. Kila: “Betrouwbaarheid gaat boven alles. Wie is de verzender van de data? Weten we zeker dat het bij de juiste persoon of instelling is afgeleverd? Kenmerken zijn dat de gegevens gevalideerd en ‘gesigned’ zijn.”

Visma Connect is meer dan alleen specialist op het gebied van gegevensuitwisseling. Odijk: “We kunnen gegevens met taxonomieën omkleden. Een taxonomie is een soort ‘woordenboek’, zodat iedereen die in bijvoorbeeld Digipoort gegevens uitwisselt, dezelfde gegevensstandaarden gebruikt en het daardoor op dezelfde manier aanlevert. Dat maakt

uniforme gegevensuitwisseling mogelijk. We hebben samen met de Belastingdienst de Nederlandse Taxonomie (NT) ontwikkeld. Onze specialisten onderhouden deze nog steeds en daarmee is de NT het gemeenschappelijke woordenboek van SBR.”

DaaS: toekomst van gegevensuitwisseling

De technologie van Digipoort stamt nog uit de tijd van centraal georganiseerde oplossingen en een Europese wetgeving die nog niet zoveel voorstelde. De wereld is inmiddels drastisch veranderd, wat Visma Connect inspireerde tot het ontwerpen, ontwikkelen en bouwen van een nieuwe oplossing voor betrouwbare gegevensuitwisseling. Onder de

Ondersteuning

Adviesbureaus in *sustainability* leveren de meeste koplopers op ESG-vlak in het zogenoemde bovenste kwartiel, de top 25%. Dat geldt ook voor de domeinen sociale duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur; alleen op het gebied van ecologische duurzaamheid moeten ze producenten van duurzame consumentengoederen voor zich dulden. Ook strategie- en organisatieadviseurs krijgen lof.

Het zijn de organisaties die bedrijven ondersteunen bij hun transitie naar een duurzame bedrijfsoperatie. Wet- en regelgeving zoals de *Corporate Sustainability Reporting Directive* legt meer druk op bedrijven om transparant te zijn over hun duurzaamheidsinspanningen en –prestaties, voor velen een enorme klus. Bedrijven worstelen met de administratieve last en het gebrek aan kennis.

De CSRD is al van kracht voor bedrijven die onder de vorige Europese richtlijn rondom duurzaamheidsverslaglegging vielen, de *Non-Financial Reporting Directive* (NFRD). Vanaf 2025 zijn ook grote bedrijven aan de beurt. Dat wil zeggen, zij die voldoen aan minimaal twee van deze drie voorwaarden: 250+ medewerkers, minimaal 20 miljoen euro op de balans en minimaal 40 miljoen omzet.

De accountants- en advocatenkantoren die de CSRD-rapportages moeten beoordelen, scoren minder positief; wellicht omdat een aantal het afgelopen jaar in het nieuws kwam wegens fraudepraktijken. De wetgeving stelt flex- en detachingsbedrijven ook voor een ingewikkelde opgave: naast hun opdrachtgevers zijn ook zij verantwoordelijk voor wat er in de toeleveringsketen gebeurt, die vaak complex is en met veel diverse activiteiten.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Accountancy, advocatuur & fiscaal advies

Top 8 ▷▷

- 01 PwC
- 02 EY
- 03 Deloitte
- 04 KPMG
- 05 BDO
- 06 Visser & Visser
- 07 De Jong & Laan
- 08 Dirkszager

Ecologisch

PwC	★★★★
Deloitte	★★★★
KPMG	★★★
BDO	★★★
EY	★★★
De Jong & Laan	★★★
Visser & Visser	★★★
Dirkszager	★★

Sociaal

PwC	★★★★
EY	★★★
KPMG	★★★
Deloitte	★★★
BDO	★★★
Visser & Visser	★★★
De Jong & Laan	★★
Dirkszager	★★

82%

van de Nederlandse bedrijven heeft vorig jaar maatregelen genomen om te verduurzamen

Bron: CBS

Governance

PwC	★★★★
EY	★★★
KPMG	★★★
Deloitte	★★★
BDO	★★★
Visser & Visser	★★★
De Jong & Laan	★★★
Dirkzwager	★★

Adviesbureaus in sustainability

*Top 10 ▷▷

01 PHI Factory
02 Zimpact
03 All Chiefs
04 Partners for Innovation
05 Impacting Today
06 De duurzame adviseurs
07 Climate Impact Partners
08 Impact Institute
09 Bureau2030
10 LRQA

Ecologisch

Zimpact	★★★★
PHI Factory	★★★★
Partners for Innovation	★★★★
De duurzame adviseurs	★★★★
LRQA	★★★★
Climate Impact Partners	★★★★
Nexio Projects	★★★
Impact Institute	★★★
All Chiefs	★★★
Emma	★★★

Sociaal

Impacting Today	★★★★
PHI Factory	★★★★
Simply Sustainable	★★★★
All Chiefs	★★★★
Bureau2030	★★★★
De duurzame adviseurs	★★★★
Climate Impact Partners	★★★★
Partners for Innovation	★★★★
ERM (Environmental Resources Management)	★★★★
Zimpact	★★★★

Governance

PHI Factory	★★★★
All Chiefs	★★★★
Zimpact	★★★★
Partners for Innovation	★★★★
Climate Impact Partners	★★★★
Impact Institute	★★★★
De duurzame adviseurs	★★★★
Bureau2030	★★★★
Impacting Today	★★★★
Greenhouse Sustainability	★★★★

Arbodiensten

Top 5 ▷▷

01 De Arbodienst (Paradigma Group)
02 HumanCapitalCare
03 Zorg van de Zaak
04 ArboNed
05 Arbo Unie

Ecologisch

De Arbodienst (Paradigma Group)	★★★
HumanCapitalCare	★★★
Zorg van de Zaak	★★★
ArboNed	★★★
Arbo Unie	★★★

Sociaal

De Arbodienst (Paradigma Group)	★★★★
HumanCapitalCare	★★★★
Zorg van de Zaak	★★★★
ArboNed	★★★
Arbo Unie	★★★

Governance

De Arbodienst (Paradigma Group)	★★★★
HumanCapitalCare	★★★
ArboNed	★★★
Zorg van de Zaak	★★★
Arbo Unie	★★★

Facilitaire dienstverlening en overige zakelijke dienstverlening

Top 7 ▷▷

01 Albron
02 D&B The Facility Group
03 CSU
04 Sodexo

RESULTATEN

05 ISS Facility Services

06 Gom (Facilicom)

07 Asito (ADG)

Ecologisch

D&B The Facility Group ★★★★★

Albron ★★★★★

ISS Facility Services ★★★★★

CSU ★★★★★

Sodexo ★★★★★

Asito (ADG) ★★★★★

Gom (Facilicom) ★★★★★

Sociaal

Albron ★★★★★

CSU ★★★★★

D&B The Facility Group ★★★★★

Sodexo ★★★★★

ISS Facility Services ★★★★★

Asito (ADG) ★★★★★

Gom (Facilicom) ★★★★★

Governance

Albron ★★★★★

Sodexo ★★★★★

CSU ★★★★★

D&B The Facility Group ★★★★★

ISS Facility Services ★★★★★

Gom (Facilicom) ★★★★★

Asito (ADG) ★★★★★

Strategie- en organisatie-advies

*Top 10 ▷▷

01 Gupta Strategists

02 AT Osborne

03 IG&H Consulting & Interim

04 Frisse Blikken

05 SeederDeBoer

06 Highberg (vh House of Performance)

07 McKinsey & Company

08 Kyden (vh Kirkman Company)

09 Berenschot

10 KPMG Advisory

Ecologisch

AT Osborne ★★★★★

IG&H Consulting & Interim ★★★★★

Highberg (vh House of Performance) ★★★★★

Gupta Strategists ★★★★★

Berenschot ★★★★★

Frisse Blikken ★★★★★

KPMG Advisory ★★★★★

Kyden (vh Kirkman Company) ★★★★★

Rijnconsult ★★★★★

SeederDeBoer ★★★★★

Sociaal

AT Osborne ★★★★★

SeederDeBoer ★★★★★

Bain & Company ★★★★★

McKinsey & Company ★★★★★

Gupta Strategists ★★★★★

IG&H Consulting & Interim ★★★★★

Frisse Blikken ★★★★★

Highberg (vh House of Performance) ★★★★★

Berenschot ★★★★★

Rijnconsult ★★★★★

Governance

Gupta Strategists ★★★★★

IG&H Consulting & Interim ★★★★★

Kyden (vh Kirkman Company) ★★★★★

Frisse Blikken ★★★★★

Highberg (vh House of Performance) ★★★★★

AT Osborne ★★★★★

KPMG Advisory ★★★★★

McKinsey & Company ★★★★★

Berenschot ★★★★★

UPD ★★★★★

Technische dienstverlening & Overige professionele dienstverlening

Top 6 ▷▷

01 Arcadis

02 Sweco

03 Royal HaskoningDHV

04 SGS Nederland

05 Jacobs

06 Kiwa

Ecologisch

Arcadis ★★★★★

Sweco ★★★★★

SGS Nederland ★★★★★

Royal HaskoningDHV ★★★★★

Kiwa ★★★★★

Jacobs ★★★★★

Sociaal

Arcadis ★★★★★

SGS Nederland ★★★★★

Zakelijke dienstverlening

Zakelijke dienstverlening

Sweco	★★★
Royal HaskoningDHV	★★★
Kiwa	★★★
Jacobs	★★★

Governance

Arcadis	★★★★
Jacobs	★★★
Royal HaskoningDHV	★★★
Sweco	★★★
SGS Nederland	★★★
Kiwa	★★★

Uitzendbureaus & Detacheerders

Top 8 ▷▷

01 Brunel	
02 Maandag®	
03 Tempo Team (Randstad)	
04 Randstad	
05 FastFlex (onderdeel van HeadFirst Group)	
06 Manpower	
07 YoungCapital	
08 Timing (Proman Group)	

Ecologisch

Manpower	★★★
Tempo Team (Randstad)	★★★
YoungCapital	★★★
Maandag®	★★★
Randstad	★★★
Brunel	★★★
FastFlex (onderdeel van HeadFirst Group)	★★★
Timing (Proman Group)	★★★

Sociaal

Brunel	★★★★
FastFlex (onderdeel van HeadFirst Group)	★★★
Tempo Team (Randstad)	★★★
Maandag®	★★★
Randstad	★★★
Manpower	★★★
Timing (Proman Group)	★★★
YoungCapital	★★★

Governance

Maandag®	★★★★
Brunel	★★★★
Tempo Team (Randstad)	★★★
Randstad	★★★
Manpower	★★★

FastFlex (onderdeel van HeadFirst Group)	★★★
YoungCapital	★★★
Timing (Proman Group)	★★★

Werving & Selectie

Top 8 ▷▷

01 Indeed	
02 LTP	
03 NationaleVacaturebank	
04 LinkedIn	
05 NewHR	
06 Werk.nl (UWV)	
07 Yacht (Randstad)	
08 Adecco	

Ecologisch

Indeed	★★★
LTP	★★★
NationaleVacaturebank	★★★
LinkedIn	★★★
NewHR	★★★
Yacht (Randstad)	★★★
Werk.nl (UWV)	★★★
Adecco	★★★

Sociaal

LTP	★★★★
NationaleVacaturebank	★★★★
Yacht (Randstad)	★★★
LinkedIn	★★★
Indeed	★★★
Werk.nl (UWV)	★★★
NewHR	★★★
Adecco	★★★

Governance

Indeed	★★★★
NewHR	★★★
Werk.nl (UWV)	★★★
LTP	★★★
NationaleVacaturebank	★★★
LinkedIn	★★★
Yacht (Randstad)	★★★
Adecco	★★

Grensoverschrijdend

Grensoverschrijdend gedrag speelt breed bij de publieke omroep, onthulde de Onderzoekscommissie Gedrag en Cultuur Omroepen (Commissie-van Rijn) dit jaar.

Drie op de vier medewerkers gaven aan dat ze tussen 2022 en 2023 te maken hebben gehad met pestgedrag, intimidatie, seksisme, en/of discriminatie. Ook losstaande zaken haalden het nieuws, zoals de misstanden onder Matthijs van Nieuwkerk bij *De Wereld Draait Door* en Bert Huisjes bij WNL.

Wie de macht controleert, moet de hand in eigen boezem kunnen steken. Met de publieke verontwaardiging die op de onthullingen volgde, durven we inmiddels wel te stellen dat het onderwerp bij de media op de agenda staat. Op governance blijft de sector nog wel achter, op de andere ESG-domeinen komen ze boven de mediaan uit.

Binnen de primaire sector is veel lof voor Koppert Biological Systems, een bedrijf dat groen doen in het dna heeft, als specialist in duurzame gewasbescherming. Daarmee werd in 2023 meer dan 480.000 kilo landbouw-chemicaliën uit de natuur gehouden.

Binnen de groothandel zet koploper Sligro mooie stappen. Zo richtte het bedrijf een eigen transportbedrijf op om de transitie naar duurzaam vervoer te versnellen. Nu rijdt de horecagroothandel rond met een groeiend aantal elektrische vrachtwagens en twee 'wegtreinen' voor de bevoorrading van horeca, scholen en woonzorgcomplexen. Producten die het bedrijf niet meer verkopen kan, worden gedoneerd aan de Voedselbank.

* De volledige lijsten zijn te vinden op www.mtsprout.nl/sd400

Groothandel

Top 6 ▷▷

- 01 Sligro
- 02 Mediq
- 03 Hanos
- 04 Bidfood
- 05 123inkt.nl (incl Staples, Office Centre)
- 06 Makro Nederland

Ecologisch

Bidfood	★★★
Sligro	★★★
Mediq	★★★
Hanos	★★★
123inkt.nl (incl Staples, Office Centre)	★★★
Makro Nederland	★★★

Sociaal

Mediq	★★★★
Sligro	★★★
Hanos	★★★
Makro Nederland	★★★
Bidfood	★★★
123inkt.nl (incl Staples, Office Centre)	★★★

1.484

medewerkers zijn doelwit
of getuige geweest van
grensoverschrijdend
gedrag bij de NPO

Bron: Onderzoekscommissie
Gedrag en Cultuur Omroepen

Governance

Sligro	★★★
Hanos	★★★
Mediq	★★★
123inkt.nl (incl Staples, Office Centre)	★★★
Bidfood	★★★
Makro Nederland	★★★

Media en informatie-industrie

*Top 10 ▷▷

01 Follow the Money
02 Sdu
03 Wolters Kluwer
04 RELX
05 RAI Amsterdam
06 FD Mediagroep
07 Nederlandse Publieke Omroep (NPO)
08 Frankwatching
09 Jaarbeurs
10 RTL Nederland

Ecologisch

Sdu	★★★★
RAI Amsterdam	★★★★
RELX	★★★★
Follow the Money	★★★
Wolters Kluwer	★★★
FD Mediagroep	★★★
Nederlandse Publieke Omroep (NPO)	★★★
Jaarbeurs	★★★
Frankwatching	★★★
ANP	★★★

Sociaal

Follow the Money	★★★★
Sdu	★★★★
RELX	★★★★
Wolters Kluwer	★★★★
FD Mediagroep	★★★
RAI Amsterdam	★★★
Nederlandse Publieke Omroep (NPO)	★★★
Frankwatching	★★★
RTL Nederland	★★★
Jaarbeurs	★★★

Governance

Sdu	★★★★
Wolters Kluwer	★★★★
Follow the Money	★★★★
RELX	★★★
Jaarbeurs	★★★

RAI Amsterdam	★★★
Frankwatching	★★★
FD Mediagroep	★★★
RTL Nederland	★★★
ANP	★★★

Primaire sector

Top 9 ▷▷

01 Koppert Biological Systems
02 VanDrie Group
03 Bejo Zaden
04 The Greenery
05 Royal FloraHolland
06 ABZ
07 Lenteland
08 Agrifirm
09 Cornelis Vrolijk

Ecologisch

Koppert Biological Systems	★★★★
Bejo Zaden	★★★★
The Greenery	★★★★
Royal FloraHolland	★★★
ABZ	★★★
Cornelis Vrolijk	★★★
Lenteland	★★★
VanDrie Group	★★★
Agrifirm	★★★

Sociaal

Koppert Biological Systems	★★★★
VanDrie Group	★★★★
ABZ	★★★
Agrifirm	★★★
Royal FloraHolland	★★★
Lenteland	★★★
Bejo Zaden	★★★
Cornelis Vrolijk	★★★
The Greenery	★★★

Governance

Koppert Biological Systems	★★★★
VanDrie Group	★★★★
The Greenery	★★★★
Bejo Zaden	★★★★
Royal FloraHolland	★★★
Lenteland	★★★
ABZ	★★★
Agrifirm	★★★
Cornelis Vrolijk	★★

INDEX

Ayvens

Hoeksteen 60
2132 MS Hoofddorp
E-mail: info@ayvens.com
www.ayvens.com

Blauwhoed

Lichtenauerlaan 80
3062 ME Rotterdam
Telefoon: (010) 453 53 11
www.blauwhoed.nl

BMW Group Nederland

Einsteinlaan 5
2289 CC Rijswijk
Telefoon: (070) 413 32 22
www.bmw.nl

Conclusion

Herculesplein 80
3584 AA Utrecht
Telefoon: (030) 219 38 00
E-mail: info@conclusion.nl
www.conclusion.nl

ENVIEM Holding B.V.

Ampèrestraat 5
3846 AN Harderwijk
Telefoon: (0341) 43 90 00
E-mail: info@enviem.nl
www.enviem.nl

Firda

Wilaarderburen 1
8924 JK Leeuwarden
Telefoon: (058) 265 52 00
E-mail: info@firda.nl
www.firda.nl

ING Nederland

Bijlmerdreef 24
1102 CT Amsterdam
Postbus 1800
1000 BV Amsterdam
Telefoon: (020) 228 88 88
E-mail: info@ing.nl
www.ing.nl

Lely

Cornelis van der Lelylaan 1
3147 PB Maassluis
Telefoon: 088-122 82 21
E-mail: communications@lely.com
www.lely.com

SPIE Nederland B.V.

Huifakkerstraat 15
4815 PN Breda
Postbus 2265
4800 CG Breda
Telefoon: 088-119 54 44
E-mail: info.beheer@spie.com
www.spie-nl.com

Visma Connect | SureSync by Visma

Lange Kleiweg 6
2288 GK Rijswijk
www.suresync.nl

COLOFON

Media-exploitatie: Adformix B.V.
(0 888 777 888)

Verkoop: Kees Veldt, Jan-Willem van der Hek

Projectcoördinatie: Monique Kok,
Laura Poorter

Tekst business stories: Eduard Voorn, Irene Schoemakers, Marco Mulders, Martijn Kregting Mels Dees, Robert den Bremer, Robert van der Broek, Tim de Vogel

Tekstcorrectie: Saskya Nonner

Fotografie: Sebastiaan Westerweel

Vormgeving: X10 Grafische vormgeving |
Christien de Boer

**'Eerst negeren ze je.
Dan lachen ze je uit.
Dan vechten ze met je.
En dan win je.'**

Mahatma Gandhi

mt/sprout

mtsprout.nl